

Norges Kristne Råd
KIRKENE SAMMEN – i 30 ÅR

1993-2023

ÅRSSKRIFT
2023

ÅRSRAPPORT 2023

Trykk: Arktrykk

Omslag og grafikk: Gjermund Øystese

FORORD

Enhet i tro og handling

«Må dere sammen med alle de hellige bli i stand til å fatte bredden og lengden, høyden og dybden, ja, kjenne Kristi kjærlighet, som overgår all kunnskap. Må dere bli fylt av hele Guds fylde! Han som virker i oss med sin kraft og kan gjøre uendelig mye mer enn det vi ber om og forstår, ham være ære i kirken og i Kristus Jesus gjennom alle slekter og evigheter! Amen.» (Ef. 3.18-21)

Å gjøre noe alene, begrenser oss – når vi gjør det sammen utvides vår forstand, og vi får til mere.

«Norges Kristne Råd medvirker til at kirkene viser enhet i tro og mangfold» er tittelen på langtidsplanen for 2022 – 2025.

Vi er bedre sammen enn atskilt – og summen av det vi er, er mer enn enkeltdelene. For fellesskapet gir nye og viktige perspektiver. Når vi gjør det sammen, utvides vårt perspektiv og vi ser mer av Guds storhet og godhet, og gjennom denne enheten blir vi bedre i stand til «... å fatte bredden og lengden, høyden og dybden, ja, kjenne Kristi kjærlighet som overgår all kunnskap».

Vi trenger hverandre, vi trenger det økumeniske fellesskapet. Vi merker det særlig i tider med uro og konflikt – når de vanskelige samtale utfordrer oss som fellesskap.

I et sekulært samfunn hvor mange menigheter er små, og kirkesamfunn kjenner på felles utfordringer, bidrar Norges Kristne Råd til å minske polariseringen og til økt samhandling.

Året som har gått har vært fylt med store kontraster. Fra en innholdsrik jubileumsfeiring og generalforsamling til nok et år med store utfordringer, nasjonalt og globalt.

I vårt eget land øker bekymringen for den økte prisveksten, renter som stiger og strømkrise. Samtidig som dette adresseres er det viktig at vi som nasjonaløkumenisk kirkeråd, som fellesskapet av kirkene i Norge, også ser ut over egne landegrenser. Nestekjærligheten må vise seg i solidaritet, overfor våre medmennesker Ukraina, i Israel og Palestina, i Sør-Sudan, ja alle steder hvor mennesker lider.

«Enhet i tro og handling». slik langtidsplanen uttrykker det, oppnås gjennom økt kjennskap og kunnskap om hva økumenikk er, og derfor jobber vi nå med å utvikle kurs i økumenikk.

Vår erfaring er at økumenikken er viktigere enn noen gang, og på flere områder ser vi hvordan økumenikken vokser, både lokalt og nasjonalt.

Det skjer når kirkene møtes til teologiske samtaler, gjennom arbeid med tros- og livssynspolitik, gjennom arbeid med migranter og asylpolitikken, gjennom å stille spørsmål om klima og miljø, fred

og forsoning, rettferdighet og menneskeverd, og gjennom økt satsning på det å være kirke på nye måter.

Vår langtidsplan angir retning for vårt arbeid. Samtidig har vi fått erfare hvordan planer raskt endres og hvordan vi som nasjonalt økumenisk organ må endre på våre prioriteringer. De to årene med pandemi gav en tydelig erfaring av dette.

Da Russland invaderte Ukraina 24. februar 2022 gjorde vi tilsvarende. Og da vi hadde lagt bak oss gledesrusen over å ha feiret Norges Kristne Råd sitt 30 års jubileum, ble høsten preget av Hamas sitt angrep i Israel 7. oktober. Krigen som fortsatt pågår i Israel og på Gaza berører våre medlemskirker og lokalmenigheter som har lange tradisjoner i relasjon til Israel, og mange menigheter med vennskapsmenigheter og nære relasjoner til kristne i Palestina.

Vi er en sentral aktør i det norske tros- og livssynsmangfoldet. Vi befinner oss i sentrum av mange pågående prosesser og opplever økende etterspørsel etter vår kompetanse. Vi er representert i en rekke nettverk og organisasjoner og bidrar til å skape åpne møteplasser, utvikle dialogarbeidet og lede økumeniske teologiske prosesser.

Vi bidrar til å styrke tro og arbeidet gjennom trossamfunnene som en positiv samfunnskraft. Det gjør vi gjennom lokale, regionale og nasjonale arrangement, ulike integreringstiltak, dialogarbeid, videreutvikling av lokaløkumenikken, økt samarbeid mellom kirker og organisasjoner, utvikling av ressurser, arbeid for å styrke kirkenes engasjement for global rettferdighet, faglig utvikling, påvirkningsarbeid og tydelig tilstedeværelse i den offentlige debatten.

«Må de alle være ett, slik du, Far, er i meg og jeg i deg. Slik skal også de være i oss, for at verden skal tro at du har sendt meg». (Joh. 17.21)

Vi er mange og vi er forskjellige, men troen på Jesus Kristus, den forener oss.

Per Anders Sandgren, styreleder
Erhard Hermansen, generalsekretær

DEL 1: ÅRSRAPPORT

- 6 CEN Assembly fremhever kristnes forvalteransvar
- 8 Bønneuken for kristen enhet
- 10 Arendalsuka
- 12 Arendalsuka: Når blir frihet totalitært?
- 14 Migrasjon: Tålmodighet gjennom trengsler
- 17 Statistikk kommunikasjon
- 18 Pinsefestivalen 10 år
- 20 Generalforsamling: Feiret 30 år med økumenisk fellesskap
- 27 Nettverk for religion og utvikling
- 28 Ikkevoldsprisen til Utøya/Wergelandsenteret
- 30 Nordisk-baltisk generalsekretærmøte med Faith and Order
- 34 Kvinnes internasjonale bønnedag: "Jeg har hørt om deres tro"
- 36 Global uke mot moderne slaveri
- 42 Økumenisk fredsgudstjeneste
- 44 Kirke på nye måter
- 47 Andre arrangementer
- 48 Religionspolitikk
- 50 Teologiske samtaler i små og store rom
- 54 Fornytt samarbeid med kristne råd i sørlige Afrika
- 56 Medlemssamfunn og stab
- 58 Administrasjon og forvaltning

DEL 2: ARTIKLER

- 61 Fellesskap og likeverd i en krevende tid
Berit Agøy
- 65 Kirkene sammen - muligheter og utfordringer
Per Eriksen
- 66 Å være kirke på nye måter
Knut Refsdal
- 68 Festtale ved 30-årsjubileet: Er kristen enhet mulig i dag?
Per Arne Dahl
- 70 Himmelfalne nordmenn
Lemma Desta
- 72 En grønn tråd gjennom Bibelen
Erling Rantrud

ECEN Assembly fremhever kristnes forvalteransvar

Den årlige samlingen til European Christian Environmental Network (ECEN) løftet fram kirkenes ansvar for å ta vare på skaperverket og beskyttelsen av planeten. ECEN-forsamlingen i 2023 ble holdt fra 31. august til 3. september i Roskilde, Danmark, og ble arrangert av de lokale kirkene.

Norges Kristne Råd var representert ved kommunikasjonsrådgiver Gjermund Øystese, tre ungdommer fra Ungdommens kirkemøte i Den norske kirke og Per Ivar Våje, klimarådgiver i Den norske kirke.

«Every Part of Creation Matters»

Ut ifra temaet for samlingen: “Every Part of Creation Matters” ble det utarbeidet en fellesuttalelse fra 80 deltakere som representerer kirker i 25 europeiske land:

“Vi har en rolle som kristne med en forpliktelse til å ta vare på planeten vår, å være samstemte både praktisk og relasjonelt, i våre kirker og fellesskap for å skinne, vise og dele gode ideer for å påvirke samfunnet vårt for det gode.»

«Trofaste mot det større bildet!»

“Vi er smertefullt klar over de eskalerende konsekvensene av skogbranner, flommer, hungersnød og migrasjon over hele kontinentet vårt og i resten av verden, derfor må vi være et folk som er fullt engasjert i å transformere samfunnet. Vi tilbyr støtte og oppmuntring til alle kirker som er involvert i å utfordre urettferdige strukturer og bygge håp for vår felles fremtid», heter det i uttalelsen.

Forsamlingsdeltakerne satte spesielt pris på bidrag til temaet fra kirkerepresentanter fra Hviterussland og Ukraina: «De er trofaste mot det større bildet av omsorg for skaperverket i vanskelige situasjoner. Dette gir håp om en bedre fremtid og bidrar til fredsbygging ved å gi utdanning for en bærekraftig fremtid til alle generasjoner i og utenfor kirken.»

Bekrefter kirkenes forpliktelse

Deltakere i ECEN-forsamlingen ble oppmuntret av resultatene og det fornyede fokuset på klima fra generalforsamlingene i Kirkenes Verdensråd (WCC) og Conference of European Churches (CEC). Begge disse økumeniske generalforsam-

lingene bekreftet kirkenes forpliktelse til å ta vare på skaperverket og arbeide for klimarettferdighet.

Engasjerte unge

Bidraget fra kristne ungdommer som engasjerer seg for skaperverket ble fremhevet. “Vi oppfordrer kirker til å finne måter å gi unge mennesker en stemme og for at de skal få muligheter til å påvirke beslutninger og til å vurdere yngre mennesker som en del av deres delegasjon til ECEN-møter i fremtiden.”

“Vi oppfordrer kirkene til å engasjere seg i, og fremme nettverksbygging for å videreutvikle økoteologi, og ta praktiske skritt i bærekraftig forvaltning av kirkene og alle kirkelige aktiviteter, og å støtte ECEN som en integrert del av vårt økumeniske rom,” lød uttalelsen avslutningsvis.

ECEN-forsamlingen 2023 i Roskilde, Danmark.

“ Vi har en rolle som kristne med en forpliktelse til å ta vare på planeten vår, å være samstemte både praktisk og relasjonelt, i våre kirker og fellesskap for å skinne, vise og dele gode ideer for å påvirke samfunnet vårt for det gode.

Ingen enhet uten rettferdighet

Tradisjonen tro arrangerte vi Bønneuken for kristen enhet i 2023.

Bønneuken for kristen enhet går av stabelen 18-25 januar hvert år.

Denne over 100 år gamle, verdensvide bønnebe-givenheten aktualiserer Jesu bønn i Johannes 17,21, der Jesus ber for oss, sine disipler, at «de alle må være ett». Bønneuken er en anledning til å stå sammen som et verdensvidt fellesskap av kristne søstre og brødre. Over hele verden bes de samme bønnene og leses de samme tekstene under lokale, økumeniske samlinger. Rundt om i Norge arrangeres også slike samlinger, og Norges Kristne Råd tilrettelegger og synliggjør tematik-ken og ressursene.

Erfaringer med rasisme i Minnesota

For 2023 var det en økumenisk arbeidsgruppe satt sammen av Minnesota Council of Churches som utarbeidet tematikk og materiell til bruk under bønneuken. Minnesota har strevd med en lang og vond historie når det gjelder rasisme. I 1862 henrettet delstaten i USA 38 medlemmer av urbefolkningen Dakota Indigenous people i den største massehenrettelsen i landets historie. I nyere tid har den afroamerikanske George Floyds død, etter skadene han ble påført av en politioffiser i Minneapolis, vært en av mange hendelser som har satt rasisme på dagsorden i Minnesota.

Kall til seluransakelse

I denne konteksten valgte gruppen fra Minnesota å utarbeide materiell med utgangspunkt i Jes 1,17: Lær å gjøre godt! Søk det som er rett.

Jesaja beskriver dobbeltheten i samtidens re-ligiøse praksis og kaller til omvendelse og rettfer-dighet. Kristne har igjennom historien, og også i dag, på lignende vis som de religiøse menneskene Jesaja snakker til, vært medskyldige i å fremme og opprettholde fordommer, diskriminering og undertrykkelse.

Bønneuken har hatt en tradisjon for å sette fokus på og be for de utfordringene som fører til

splittelse og ødelegger samfunnet mellom men-nesker på konkrete steder i verden. De kristne i Minnesota tar utgangspunkt i sin egen historie og sine egne utfordringer, og utfordrer samtidig hele verdens kristne til å ta et oppgjør med rasismens synd som har og som fortsatt på mange måter splitter og ødelegger også imellom kristne.

Mot helbredelse og enhet

Når vi kommer sammen for å be om kristen enhet, gir det oss anledning til å reflektere over hva det er som forener oss og forplikte oss til å konfrontere undertrykkelse og splid blant alle mennesker.

«Det kan aldri bli noen enhet uten rettferdighet» skrev den økumeniske gruppen fra Minnesota, «når vi ber for kristen enhet, må vi anerkjenne både nåtidens og tidligere tiders undertrykkelse og stå støtt i vår omvendelse fra disse syndene.» Bønneuken i 2023 bød på denne måten på en mulighet for omvendelse og bevegelse mot hel-bredelse og enhet i Kristus.

(...) Når vi ber for kristen enhet, må vi anerkjenne både nåtidens og tidligere tiders undertrykkelse og stå støtt i vår omvendelse (...)

Arendalsuka 2023

Atter en gang ble Arendal fylt til randen av politikere, næringslivet, sivilsamfunnsaktører og folk fra frivillighets-Norge. 2023 var året for utallige debatter relatert til kommunevalget.

Norges Kristne Råd var som året før arrangør og medarrangør på syv ulike seminarer og arrangement gjennom uka. Men dette året gjorde vi også noe nytt.

Tøff start på uka

Vi startet likegodt mandagen med et av de tøffeste temaene: Amnesti for papirløse flyktninger og hvordan vi kan sikre menneskerettigheter for ureturnerbare asylsøkere. Eventen arrangerte vi sammen med Internasjonal kvinneliga for fred og frihet (IKFF), Mennesker i Limbo (LIMBO), Rettferd i asylpolitikken (RIA).

Med hundrevis av lengeværende ureturnerbare asylsøkere med avslag som ikke har fått opphold og ikke har rett til å arbeide, samt begrenset rett til å gå på skole for barn og bare tilgang til akutt helsehjelp er situasjonen sterkt kritisert av blant andre FN for å bryte med grunnleggende menneskerettigheter.

Travel dag

På tirsdagen hadde vi hele tre eventer. Tidlig på dagen tok vi en samtale sammen med Frelsesarmeen om hva kommunene i Norge gjør mot tvangsarbeid. Utnyttelse av arbeidskraft skjer også i Norges kommuner – for eksempel i byggebransjen, landbruket eller fiskerinæringen. Vi spurte oss: Hva gjør kommunene for å hindre dette? Hva bør de gjøre mer av? Med oss hadde vi forskere fra FAFO, ordfører fra Skien og ordførerkandidat fra Stavanger og FairPlay Agder.

Debatt om trossamfunnsloven

Videre på dagen tok vi for oss en viktig debatt for våre medlemskirker, nemlig om den nye trossamfunnsloven er til glede eller besvær. Dette gjorde vi sammen med STL Norge i Håpets katedral. Vi diskuterte endringene som Barne- og familiedepartementet hadde varslet. Vi mener det var for kort tid fra loven tredde i kraft til man plutselig skulle gjøre endringer. Noe som skaper uforutsigbarhet for våre medlemskirker. Vi snakket om

medlemskrav og antallskrav til kjønn i styrer. Debatten ble ledet av Morten Marius Larsen fra Vårt Land.

Fredsgudstjeneste

På kvelden var det klart for vår tradisjonsrike fredsgudstjeneste. I år med et særskilt fokus på Ukraina med deltakelse av Victoria Raychynets fra Det ukrainske bibelselskapet. Hvordan kan kirken gi håp i møte med de mørke skygger over verden?

Vi hadde en rekke deltakere av prester og pastorer fra byens menigheter, samt statssekretær Trine Fagervik fra Barne- og familiedepartementet. Sang og musikk ble gjort av et team fra Bjorbekk Misjonskirke og Frelsesarmeens hornorkester.

Når blir friheten totalitær?

Hvor går grensa for statlig kontroll med hvordan trossamfunn styrer seg selv uten at det overskrider hver enkelts frihet under parolen i “frihetens navn”?

Liussynssamfunn er demokratisk oppbyggelig.

“Vi hevder å leve i et liberalt samfunn hvor individets frihet står høyt i kurs. Grensen for hva som oppfattes som akseptabel adferd og holdning blir mer og mer uklar. Men hvor liberalt kan samfunnet være uten at det går ut over de som ikke passer inn? Mange trossamfunn opplever intoleranse mot en del av de holdninger og meninger de har ut fra en teologisk overbevisning – i enkelte tilfeller ansett som brudd på loven. Hvordan kan staten ivareta et raust meningsrom som ivaretar mangfoldet? Hvilken rolle kan kirker, tros- og livssynssamfunn spille? Og: Hvor går grensen for trosfrihet og ytringsfrihet i et liberalt samfunn?”

Det var utgangspunktet for debatten arrangert av Norges Kristne Råd og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn onsdag under Arendalsuka.

Arrangementet ble innledet og avrundet av Erhard Hermansen, generalsekretær i Norges Kristne Råd.

Demokratikrav

Barne- og familieminister Kjersti Toppe (Sp) innledet samtalen med å ta utgangspunkt i Regjeringens forslag til endringer i trossamfunnsloven, hvor hun vektla det såkalte “demokratikravet”. Utfordringen slik hun så det var å finne en balanse mellom for lite og for mye ekstern kontroll.

Som bakteppe viste hun til verdenssituasjonen i dag - en situasjon som viser at vi ikke kan ta rettsstaten og demokratiet for gitt, men at demokratiet snarere er under press i flere land. Frykten er at dette skal smitte til Norge. Kunsten mente hun er å finne en måte å forebygge dette ved å sette grensen for tilskudd der en tros- eller livssynsorganisasjon selv ikke respekterer verdiene som må ligge på plass for å ha og bevare et tros og livssynsåpent samfunn. Som eksempel nevnte hun tros- og kirkesamfunn som f.eks. krenker kvinners rettigheter, barns rettigheter, nekter medlemmer å stemme, oppfordret til terror for eksempel.

Hun mente det nye lovforslaget innebærer ytterligere «demokratikrav», ved at innstramminger kan gjøre det lettere å ha kontroll og å føre tilsyn med de som bryter med idealer som menneskerettigheter og demokrati. Og på den måten Jobbe mot at antidemokratiske organisasjoner får

footfeste i Norge.

Hun var klar over at noen kan oppfatte dette som mistenkeliggjøring, men hun avviser at dette var utgangspunktet. Til slutt understreker hun at dette er et høringsforslag, og oppfordrer til å sende inn høringsuttalelser.

Mistenkeliggjøring?

Deretter var det tid for paneldebatt, ledet av Morten Marius Larsen, nyhetsleder på religion i Vårt Land. I panelet satt Vebjørn Selbekk, sjefredaktør i Dagen, Ingrid Rosendof Joys, generalsekretær i STL, Trond Enger, generalsekretær i Human-Etisk Forbund, Senaid Koblica, leder i Muslimske dialognettverk og Jorunn Raddum, prost i Den norske kirke.

Ordstyrer Larsen åpnet med spørsmålet: Hvilke krav skal myndighetene stille til tros- og livssynssamfunn? Han henvender seg først til Rosendof-Joys (STL) og spør: Vi lever i et demokrat, det er under press – er det en god ide å nekte å gi tilskudd til organisasjoner som bryter dette?

Rosendof-Joys fortalte at de i STL opplevde det overraskende nye lovforslaget som en “mistenkeliggjøring av vår sektor”. Hun mente at det kan oppleves som en generell utpeking; at det impliserer at tros og livssyn er skumle greier. Tvert i mot understreker hun viktigheten av tros- og livssynssamfunn for demokratiet - at det tvert i mot er demokratisk oppbyggelig.

Trond Enger, generalsekretær i Human-Etisk Forbund, fortalte at HEF i utgangspunktet er positive til loven, og mener det handler om likebehandling.

Religionsfriheten først?

Ordstyrer-Larsen henvendte seg til Selbekk, som har vist sterk skepsis til loven.

Selbekk påpeker at det viktigste for ham er religionsfriheten - at dette er en rettighet hvor staten må være veldig forsiktig med å gripe inn i. Han påpeker at det er trossamfunn som mener f.eks. at det er feil å stemme ved demokratiske valg – at det er feil å delta i demokratiet.

Han mente at også denne typen bør inkluderes

Deltakere i debatten om den nye trossamfunnsloven.

i religionsfriheten. Enig med HEF-fyren at man bør tenke likehandling – at staten ikke skal velge og sette kriterier. Mener alle har rett til det samme som Dnk. Skeptisk å gå inn på religionsfrihetens område.

Ordstyrer-Larsen spør om det kanskje ikke heller er klokt å bruke det som et verktøy for å fremme felles verdier, som demokratiet.

Men Selbekk er klar i talen: - Nei! Det er et demokratisk problem om staten definerer hvilke verdier man skal ha.

Ordstyrer-Larsen henvender seg deretter til leder Koblica i Muslimske dialognettverk: – *Hvordan oppfatter du et slikt demokratikrav?*

Koblica ser ikke noe problem her, har ikke erfart at noen i moskeene er mot demokrati: - Det er viktig å huske at majoriteten av muslimer kommer fra krig og forfølgelse og sulter etter nettopp demokrati. Etter å kunne snakke fritt, bevege seg fritt, tro fritt - og mener det er en selvsagthet at man skal forebygge undertrykkelse, terror etc. Men han mener likevel at man må gi folk litt tid. Folk kommer med en bagasje.

Prost Jorunn Raddum (Dnk) nevner transparens - gjennomsiktighet - som et godt verktøy for å motvirke antidemokratiske krefter. Det å ha en plattform for trossamfunn å møtes på - som STL og NKR - er viktig i så henseende.

“Smaksdemokratiet”

Ordstyrer-Larsen går et skritt videre: Han påpeker at kravet om likebehandling er nedfelt i grunnloven - men spør om hvor man kan si det

er greit å blande seg inn? Som eksempel trekker han frem Jehovas vitner - de har mistet tilskudd på grunn av “eksklusjonspraksis” som krenker barns rettigheter, og begrenser medlemmers frihet ved sanksjoner mot dem som måtte ønske å melde seg ut.

Larsen spør Joys først: *Hva tenker du om å nekte statstilskudd i slike tilfeller?*

Joys synes det er vanskelig å skulle beskytte trossamfunn som bryter lover som er til for å nettopp beskytte i utgangspunktet. Hun er enig med selbekks kritikk av «smaksdemokrati», men mener det begynner å skurre når noen bryter loven og bruker loven som hjemmel for å nettopp bryte den.

Selbekk på sin side viker ikke en tomme her heller. Han blir skremt av rettssaken som nå pågår mot Jehovas vitner; ser det som et forvarsel - på at endringene i loven vil fostre flere slike saker - for er ikke hele poenget i et demokratisk, tros- og livssynsåpent samfunn at folk tror ulikt? Det finnes flere trossamfunn som tror på teokrati - religiøst styre - Jehovas er bare en av dem.

Panelet ser en annen utfordring med å ta fra trossamfunn støtten: På den måten blir de enda mer utestengt fra prosessen på grunn av deres trospraksis. Som Dnk-Jorunn påpeker: “Faren er at hvis de fratras støtte risikerer man at de lukker seg enda mer inne”.

Generalsekretær Erhard Hermansen i NKR avrundet arrangementet ved å takke for en god og innholdsrik debatt.

Tålmodighet gjennom trengsler

Innblikk i Norges Kristne Råds arbeid på migrasjonsfeltet i jubileumsåret 2023

2023 var et jubileumsår for Norges Kristne Råd. Da er det naturlig å kaste et tilbakeblikk på demografiske endringer i samfunnet i forhold til kirkenes innsats på migrasjonsfeltet. Det var klokt gjort av kirkene å gå sammen om å opprette «norsk økumenisk forum for innvandringssspørsmål» på midten av 1980-tallet. Initiativet ble startet av «Frikirkens ulandsinformasjon, Norges Kristelige Studentforbund, Frelsesarmeen, Metodistkirken, Kvekerne, Oslo bispedømmeråd og Mellomkirkelig råd. Baptistkirken og Kristent Interkulturelt Arbeid kom med på et senere tidspunkt. Den katolske kirke ved Norges Unge katolikker var også med i noen år.» (Kirkemøte; KM/06 Innvandring og integrering – Den norske kirkes rolle i et flerkulturelt samfunn. 2006). I 2005 omorganiseres arbeidet som «kirkelig nettverk for integreringen av flykninger og innvandrere eller flyktningsnettverket» og blir et prosjekt i Norges Kristne Råd. I 2010 skiftet prosjektet navn til «flerkulturelt kirkelig nettverk» i erkjennelse av at arbeidet handler mer om et «vi» enn et «dem». I tillegg innlemmes arbeidet som en del av virksomhet i Norges Kristne Råd. Overgangen var mulig gjort også på grunn av oppjustert grunnbevilgning i statsbudsjettet til Norges Kristne Råd. Dermed skal Norges Kristne Råd gjennom flerkulturelt kirkelig nettverk legge til rette for kompetanse, nettverk og faglig erfaringsdeling i kirkenes arbeid på migrasjonsfeltet samt mobiliserer kirkene til felleskirkelig migrasjonspolitisk engasjement. Kontakt, rådgivning og kunnskap om migrantmenigheter ble også en viktig del av arbeidet. I denne artikkelen skal vi kaste et tilbakeblikk på arbeidsåret 2023. Hensikten er å fremheve innsats, engasjement og måloppnåelse samt dele refleksjoner over uoppnådde målsettinger. Rapporten skal utpeke retninger og behov for tålmodig innstas i håp om at dersom vi fortsetter å gjøre det gode og ikke bli trette, skal vi også høste i riktig tid. (Gal 6:7-10).

Engasjement for humanitet

Norges Kristne Råd er en av de få stemmene i samfunnet som kjemper for å holde urokkelig fast ved, og etterlyser et større fokus på humanitet

i norsk asyl og flyktningpolitikk. Vi engasjerer oss for en human behandling av mennesker. Dette engasjement er tuftet på vår kristne tro og dets lære som understreker alle personers verdighet og integritet uansett juridisk status. Dette er også grunnprinsippet i menneskerettighetene og flyktningkonvensjonen Norge er forpliktet til å følge. Å bevare alle menneskers verdighet og integritet, behandle dem human, skal ikke være en sak til diskusjon. Vi fasthold derfor slike ufravikelige moralske prinsipper. Dette er avgjørende i vår tid som er preget av kriser.

I samsvar med FNs konvensjon mot tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff (torturkonvensjonen), forbyr norsk lov uverdiggende behandling av mennesker. Likevel ser vi i praksis at mennesker lever i uvisshet år etter år. Slik var det for «Yemane Tefferi», en asylsøker fra Eritrea som oppholdt seg i et norsk asylmottak, før han døde 8.januar 2016 på et asylmottak på Bømlo, etter 24 års opphold uten rettigheter og verdighet i vårt land. Yemanes tragiske bortgang endret dessverre ikke noe på situasjonen for de lengeværende asylsøkerne i Norge.

Vi, i Norges Kristne Råd, sammen med Yemane-nettverket, Mennesker i Limbo (asylsøkernes egen organisasjon), og andre sivilsamfunnsorganisasjoner, fortsetter å etterlyse amnesti for lengeværende. Det er grusomt at asylsøkere inkludert barn befinner seg i vårt land uten erkjennelse og grunnlovfestede menneskerettigheter. Gjennom Yemanedagen 8.januar markerer vi hvert år i Oslo og flere steder i landet, og vi hadde også et godt besøkt seminar under Arendalsuka 2023 hvor vi krevde endringer som setter det humane i fokus. På arrangementet i Jakobskirken lovet stortingsrepresentanter fra ulike hold å ta opp saken. Dette ble fulgt opp, men flertallet i Stortinget nedstemte representanters forslag om en ny engangsløsning for lengeværende og statsløse. Vi har brukt mye tid og ressurser på å planlegge markeringene, seminaret og utarbeidet et hørings svar i saken. Selv om vi ikke fikk gjen-

nomslag i Stortinget, har vi nådd flere mennesker med informasjon og kunnskap om situasjonen.

Verdens flyktningdag

Verden gjennomgår nå mange kriser hvorav flyktningkriser er en av dem. Verdens flyktningkriser vokser i omfang. Med fokuset rettet mot Ukraina og Gaza havner alle andre kriser i skyggen. Vi hører lite om konflikten i Sudan, masseflukten over grenseområdet Nagorno-Karabakh i Aserbajdsjan, Afghanistan, Syria, Myanmar, Bangladesh, Iran, Venezuela, Yemen, Etiopia, Somalia, Kongo. Med alle disse konfliktsituasjoner opplever verden en voksende mengde flyktninger. Millioner av mennesker lever i limbo i flyktningeleirene verden over. Millioner av barn fødes og vokser på disse midlertidige bosteder. FNs organisasjon for flyktninger (UNHCR) anslår at det er rundt 110 millioner mennesker på flukt (<https://www.unhcr.org/refugee-statistics>). 64.5 millioner internt fordrevne i eget land, 36.4 millioner på flukt i et annet land ofte nabolandene til nasjoner i kriser, 6.1 millioner asylsøkere og 5.3 millioner andre med behov for internasjonal beskyttelse. Flyktningkriser med irregulær migrasjon er et av dem. Tvungen flukt i fravær av lovlige fluktveier og tilgang til trygg migrasjon medfører økende irregulær migrasjon. Og 61 829 mennesker har mistet livet på flukt siden 2014 og de fleste i Middelhavet.

Norges Kristne Råd som jobber for en mer human asyl- og flyktningpolitikk, trykk migrasjon,

global solidaritet og et inkluderende samfunn, mobiliserer kirkene til den årlige markeringen av verdens flyktningdag 20.juni. Verdens flyktningdag brukes for styrke solidaritet, humanitet og medfølelse med flyktninger og en verden i nød. I tillegg til brevet med liturgiske ressurser sendt ut til menighetene, ble det gjennomført et arrangement i Oslo bestående av en solidaritetsvandring og minnebønn. En gruppe engasjerte mennesker fra ulike kirkesamfunn og organisasjoner deltok på solidaritetsvandringen og minnemarkeringen fra Fridtjof Nansens plass via slottsparken og Eidsvollss plass til St. Edmund anglikanske kirke. Vi markerer verdens flyktningdag årlig. Men det gjenstår mye ifht å etablere dagen som en del av kirkesamfunnenes egen rytme. Vi har også sendt ut liturgiske ressurser med bønn for fred og flyktninger i forbindelse med menneskerettighetssøndagen 2. søndag i advent.

Kunnskap for inspirasjon og for engasjement

Å stimulere til økt fagkunnskap hos migrasjonssrådgivere og representanter i kirkene er del av formålet for nettverket. I denne forbindelsen arrangerte vi et fagseminar høsten 2023 med innledninger om migrasjonspolitiske prosesser i EU sett opp mot utviklingen i Norge. Seminardeltakerne fikk presentasjon av tre ulike ressurser. Profosser Asle Eikrem presenterte boken «Hvem? Hvor mange? En migrasjonsetikk for Norge utgitt høsten 2023. Elisabeth Solberg presentert sin bok, de kom og ble, om katolske innvandre i Norge, en bok bestående av portrettintervjuer

med katolikker fra ulike bakgrunner. Pastor Paul Atina Omayio presenterte et utdrag fra sin bok "Planting a multicultural church, the story of Oslo international family church" utgitt høsten 2023. Generalsekretæren i CCME (Churches Commission for Migrants in Europe) innledet og orienterte nettverksdeltakerne om de pågående politiske prosessene i EU, kjent som Ny pakt for migrasjon og asyl (Pakten) framlagt 23. september 2020. Når har pakten fått tilslutning fra flere medlemstater og ligger hos EU parlamentet til sluttbehandling våren 2024.

Engasjement med forvaltningen og byråkratiet

Det er Norges Kristne Råds oppdrag å ivareta medlemmenes felles interesser overfor det offentlige ved å være et kontaktledd og bistå medlemmene i spørsmål av juridisk og forvaltningsmessig art. Vi arbeider for å informere o. endringsforslag i regelverket på et utvalgte temaområder, samt belyse kirkenes respons ovenfor våre politiske myndigheter. Vi gjør dette i form av høringsvar, dialogmøter, via seminarer og konferanser, gjennom medieutspill, debatter og kronikker. I løpet av 2023 har vi deltatt på flere dialog og kontaktmøter med UDI. Vi har bidratt med innspill, og ideer i forhold til motakelsen av et stort antall Ukrainske flyktninger.

Vi deltar i brukernettverket til UDI og sender innspill om temaer og forslag der vi mener direktoratet har et faglig ansvar. Et av stridstemaene har vært behovet for å oppdatere regelverket på kompetansekravet for visum, oppholds og arbeidstillatelse for utlendinger i tjeneste i kirker og kirkelige organisasjoner. Denne saken ble godt illustrerte gjennom saken med ekteparet i Frelsesarmeen som ble utvist fra Norge på bakgrunn av mangel på mastergrad. Dette er en sak til videre arbeid.

Et annet tema som ble aktualisert i arbeidsåret var saken om kirkeasyl. Vi ble, sammen med relevante organisasjoner for saken, innkalt til to dialogmøter med Justis og beredskapsdepartementet om kirkeasyl i forbindelse med forarbeid for tilbaketrekkingen av den gamle politiinstruksen om saken. I tillegg sendt vi høringsvar om engangsløsningen for kirkeasyl. I vårt høringsvar frarådet vi staten fra å lage regelverk for å innskrenke kirkeasyl. Vi argumenterte med at dette ville belaste kirkene fordi et forbud neppe stopper praksisen, og et slikt forbud må sees i sammenheng med religionsfriheten. Dialogen med UNE på konvertittfeltet har stoppet opp, men vi hadde et møte med Nazila Ghanea, FNs

nye spesialrapportør for tros- og livssynsfrihet, som var på besøk i Norge for å redegjøre om hva som er status i Norge. Temaet ble også adressert i møte med OSSEs delegasjon på besøk i Norge.

Migrasjon forvandler kirkelandskapet

Kirkenes og den kristne tro sin plass i det norske samfunnet er agendaen for Norges Kristne Råd og det økumeniske arbeidet. Det går faktisk bedre med kirkene enn sitt rykte. Selv om medlemstallet synker hos noen, så spirer det fram og vokser nye menigheter og engasjement overalt. I dette store bildet må man også ta med migrasjon og dets kirkefornyende kraft. Migrasjon fornyer og forsterker kirkene i Norge. Et sted dette illustreres best er på den årlige felleskirkelig pinsefesten Pinsefestival. I 2023 ble pinsefestival-samlinger i Oslo og i Bergen. I Bergen ble det for første gang arrangert en tverrkirkelig pinsefest og festival i Mariakirken etter pilegrimsvandringen som gikk gjennom byens gater. Her deltok Bergen domprosti, KIA Vest, Bergen International Church, SALT Bergenskirken, Betel Bergen, Den Anglikanske Kirke, Frelsesarmeen, deltakere fra migrantmenigheter og det ukrainske koret Stefania. (<https://www.kianorge.no/aktuelt/pinsefestival-med-tverrkirkelig-gudstjeneste>)

Auslutning

Migrasjon er en vanlig og varig del av samfunnsutviklingen. Denne utviklingen drives både av våre behov for arbeidskraft og relasjon med folk utenfor egne landegrenser, og forhold der ute i verden med krig og konflikter som driver mennesker på flukt. Vi har ingen grunn til å frykte migrasjon, men må forvalte lov, regler og institusjoner som setter både mennesker og samfunn i sentrum. Migranter bringer med seg kulturell berikelse, erfaringer og er ressurser for kirkene. De representerer en kraft og en kilde til fornyelse og frimodighet. Gjennom migranters tro og tydelighet blir våre menigheter inspirert til å våge å snakke om tro. Migrasjon fører til demografiske, politiske og kulturelle endringer som krever at vi må å ta samfunnsbyggingen på alvor her hjemme og ute i verden. Vi har det moralske ansvaret overfor medmennesker om å ta del i den globale byrdefordelingen.

Det er gjennom kampen for andres humanitet og gjennom solidaritet med en verden i nød at vi lever ut vårt kall som kirker og Jesu disipler som «tar imot den fremmede, gir klær til den nakne, besøker de syke og fengslede, gir mat til de sultne og vann til de som tørster» Mt 25.

Norges Kristne Råd 30 år

Kommunikasjon

Statistikk for 2023

Trender for 2023

2023 har sett en liten nedgang i forhold til 2022 i antall besøkende på nettsidene og at de som besøker sidene bruker mindre tid, men vi har desto flere sidevisninger. På Facebook har vi også sett en nedgang i besøkende, dette skyldes imidlertid at tallene telles annerledes og vi har mer nøyaktige målinger nå enn tidligere år. På Instagram har vi hatt en betraktelig økning. Dette skyldes blant annet at vi har lagt ut mer filmer (reels) enn vi har gjort før som skaper mer oppmerksomhet.

Statistikk for SoMe

75 100

17 500

172

544

Statistikk for nettsider

18 336

Unike lesere

48 302

Sidevisninger

1m 36s

Besøksstid i snitt per besøkende

Pinsefestivalen 10 år

Flerkulturell pinsefestival fylte i 2023 10 år. Det ble feiret i både Bergen og Oslo. I Oslo samlet hundrevis av menigheter og mennesker med ulike kirkelig tilknytning og etnisk bakgrunn i Holmlia.

I Oslo ble det arrangert nok en flott pinsefestival bestående en festgudstjeneste med stort oppmøte i en fullsatt Holmlia kirke med 450 sitteplasser. Det var varierte musikalske innslag både i kirken og i festivalprogrammet i parken, en innholdsrik og inspirerende preken, mat fra ulike kulturer og aktiviteter for barn.

Mellom 600-800 møtte opp på selve festivalen. Flere menigheter bidro med sang og musikalsk innslag. Vietnamesisk, urdu, nepalsk, amharisk, persisk, ukrainsk, serbisk, tamilsk, portugisisk, norsk, swahili, tigrinja, og svensk var blant språk og kultur representert gjennom menighetene. Sterkt å ha både Ukrainere og en sanggruppe fra det Iranske miljøet med på festivalen i et år hjemlandene deres gjennomgår vold og krig.

Multietnisk

Fredag 10.mars 2023 var det samlet mer enn 250 personer fra ulike kirkesamfunn hovedsakelig fra det frikirkelige miljøet til en fagdag om «kirken i et multietnisk samfunn.» Dette var et samarbeidsprosjekt med flere av våre medlemskirker og misjonsorganisasjoner. Hensikten var å bringe kirkene sammen for å utforske hvordan kirken kan se ut i et multietnisk samfunn. Dr Darwin L. Grey som er grunnlegger og pastor i Transformation Church, et multietnisk felleskap i Nord-

Karolina i USA, var hovedtaler på konferansen.

Den tematiske tråden fra konferansen ble fulgt opp i samtale på generalforsamlingen senere i mars.

Ledersamling

I april 2023 la vi tilrette for en ledersamling for kristne migranter i forbindelse med NORME-Lausanne dager. Det var samlet over 40 ledere, de fra østlandsområdet. Samtalene handlet om erfaringer i møte med norsk misjon og kirkeliv. I samtalen kom det fram fortellinger om vonde opplevelser i møte med stengte dører i kirke-Norge.

Kirken i flerulturelt samfunn

Samtalene var ledet av Usha Reifsnider, en indisk-britisk misjonsleder fra Lausanne Europa. Resultatet fra migrantledersamlingen ble delt i plenum ved misjons- og kirkeledersamlingen dagen etter. Det ble sterk opplevelse og en erkjennelse av vansker migranter har vært utsatt for, og en tydelig anerkjennelse av deres plass i arbeidet for Guds rike i dette landet. Også styret i NKR fikk presentasjon om misjon og migrasjon sammen med orientering fra Den norske kirkes tilnærming med åtte kjennetegn for kirken i et flerulturelt samfunn.

Feiret 30 år med økumenisk fellesskap

Under generalforsamlingen ble det stor jubileumsfest for 30 år med Norges Kristne Råd. Stemningen talte sitt: Det var ingen tvil om at NKR har spilt en hovedrolle i å samle kirke-Norge i enhet, på tvers av enig og uenighet.

Onsdag 22. og torsdag 23. mars 2023, var medlemmer, observatører og tilsluttede økumeniske organisasjoner samlet i Drammen til generalforsamling i Norges Kristne Råd.

Dagene var tettepakket med programposter, men det var også tid til gode samtaler.

– Det var en fest å samles til viktige samtaler og 30-årsjubileum for Norges Kristne Råd, oppsummerte generalsekretæren selv, Erhard Hermansen.

Jubileumsfesten

Onsdag kveld smalt jubileumsfesten i gang, med treretters middag, festtaler, sang, musikk og teatropvisning ved profilerte kunstnere.

Festen ble åpnet musikalsk av trioene Lewi Bergrud, Maria Solheim og Frøydis Grorud. Generalsekretær Erhard Hermansen innledet og ledet programmet.

Under middagen fikk vi festtale ved biskop em. Per Arne Dahl. Skuespiller Svein Tindberg holdt monolog.

Familie- og kulturminister Kjersti Toppe og Dag-Inge Ulstein holdt gratulasjonstale. Ingrid Male Hartviksen fra familie og kulturkomiteen var tilstede på GF hele onsdagen, og uttalte blant annet at hun så gjerne skulle deltatt på dette tidligere, og at det var fantastisk å oppleve at kirke-Norge kunne møtes på denne måten.

Økumenikkprisen til Lia gård

Så ble det tid for en av kveldens store høydepunkt: Utdeling av økumenikkprisen 2023 til Lia gård.

Styrets begrunnelse:

– Helt siden 1970-tallet har Lia Gård i Østerdalen vært et økumenisk retreatsted som har blitt besøkt av svært mange prester, pastorer, ledere,

ledergupper, enkeltpersoner og familier fra ulike kirke tradisjoner.

Stedet ble startet av Ingeborg og Sigmund Bø og betegnes av dem som «en bebodd rasteplass». I mer enn 40 år har ekteparet bodd, drevet og bygget opp retreatvirksomheten på Lia Gård. De siste 10 årene har Mareike og Ingar Bø bodd der og vært med å drive og lede virksomheten. Lia er nå et norsk klosteranlegg med over 9.000 gjestedøgn i året.

Tidligere generalsekretærer i NKR Ingrid Vad Nilsen, Ørnulf Steen, Knut Refsdal og Erhard Hermansen tok oss med gjennom glimt fra NKRs 30-årige historie.

Det var en fest å samles til viktige samtaler og 30-års jubileum for Norges Kristne Råd.

STAFETTPINNEN VIDERE: Prest i Den svenske kyrkan i Norge, Per Anders Sandgren, overtok som rådsleder etter Berit Hagen Agoy.

AVSTEMMING: Demokratiet rådet.

Økumenikk og dialog

I mars feiret Norges Kristne Råd sitt 30 års jubileum. Selve jubileumsfeiringen ble lagt til generalforsamling som ble avholdt i Drammen.

Jubileumsfesten inneholdt verbale innslag av Svein Tindberg og Per Arne Dahl, med hilsener fra barne- og familieminister Kjersti Toppe og stortingsrepresentantene Ragnhild Male Hartviksen (AP) og Dag Inge Ulstein (Krf). Det var også historiske tilbakeblikk ved samtlige generalsekretærer, musikk ved Lewi Bergrud, Maria Solheim og Frøydis Grorud og utdeling av Økumenikkprisen 2023 til Lia Gård.

«Papirtiger eller gudgitt redskap for kristen enhet»

Ved etableringen i 1992 var det mange kritiske røster til etableringen av Norges Kristne Råd. Flere av disse ble begge intervjuet av avisen Vårt Land i forbindelse med jubileet i fjor, og de gir alle uttrykk for hvor feil de tok og hvor viktig og nødvendig Norges Kristne Råd har blitt for kirkene mellom, som dialogorganisasjon, og som representant for kirkene i møte med myndighetene.

«14. desember 1992 ble Norges Kristne Råd sjøsett. Mange undret seg over om det var et sjødyktig skip som la ut på sin reise. Så var det da heller ikke et stort skip som styrte ut på sin første tur.», slik innledet jubileumsskriftet «Papirtiger eller gudgitt redskap for kristen enhet – Et sideblikk på Norges Kristne Råd 1992 – 2002» skrevet av Per Eriksen i anledning jubileet.

Begrepet papirtiger ble brukt med bakgrunn i en skepsis begrunnet i manglende penger og ressurser. Halvor Nordhaug var den første som brukte begrepet og uttrykte at «en papirtiger kan se stor og mektig ut, men den har ingen kraft bak et imponerende ytre».

Men på samme måte som kritiske røster ved etableringen av Norges Kristne Råd, med liten tro på prosjektet, har sett hvor viktig og nødvendig Norges Kristne Råd er, konkluderer også Eriksen i jubileumsskriftet med at Norges Kristne Råd ikke er noen papirtiger, men et gudgitt redskap for kristen enhet, med referanse til en artikkel av styreleder Else-Britt Nilsens i 2016 hvor hun uttrykte «Norges Kristne Råd er underveis, og framstår allerede nå som et gudgitt redskap til kristen enhet.»

«Å følge Jesus der livet skjer»

Generalforsamlingen hadde tema «Å følge Jesus der livet skjer» og tok med utgangspunkt i økumenikken nasjonalt og lokalt opp tema

som «Godt lederskap – kvinner og menn sammen», «Sammen når ting er vanskelig», «Alle generasjoner sammen», «Innfødt og innflyttere sammen», «Kristi kjærlighet beveger verden til forsoning og enhet» og «Å vise Kristi kjærlighet i klimasaken».

– Hvis jeg bare fikk nevne én kristen verdi – så ville det vært inkludering. Fikk jeg nevne én til ville det vært likeverd, – Å bli inkludert i fellesskapet på en likeverdig måte er for meg noe av kjernen i kristendommen, sa Berit Hagen Agøy under leders tale på generalforsamlingen.

Hun tok utgangspunkt i tema for generalforsamlingen «Å følge Jesus der livet skjer» og understreket at det innebærer å utsette seg for det uforutsigbare. - Kanskje må du bevege deg ut av det kjente og inn i et fremmed grenseland, for å et nytt syn på livet. Kanskje kommer klarsynet og livsgleden når du gjør noe annerledes, når du tør å møte et kaos og våger et opprør. Kanskje må du slippe noen nye mennesker inn i livet ditt eller oppsøke et sted du aldri før har vært. Kanskje må du prøve ut en tanke som gjør deg forvirret og usikker. Kanskje må du gi slipp på noe du holdt fast i, sa hun

Og la til, - Livet skjer der noe beveger seg. Bevegelsen kan finne sted utenfor din komfortsone. Mon tro om det ikke nettopp er der Jesus er. Jo mer jeg leser i evangeliene, jo mer slår det meg hvor ofte Jesus befinner seg i samfunnets grenseland. Han ser randsoner- menneskene som andre unngår. Jesus løfter dem opp, gir dem tilbake verdigheten og passere dem inn igjen i fellesskapet. Noen av dem får bokstavelig talt livet tilbake

Generalsekretær Erhard Hermansen takket mot slutten av generalforsamling Agøy av som styreleder, og ettersom hun samtidig sluttet i stillingen som generalsekretær i Mellomkirkelig Råd i Den norske kirke, gikk hun også ut av styret.

– Du har stor faglig tyngde og et ekte engasjement for rettferdighet, forsoning og enhet. Du er en person med stor tillit i den økumeniske bevegelsen nasjonalt og internasjonalt. Jeg kommer til å savne deg, sa Hermansen.

Han takket henne for det gode samarbeidet, og for hennes engasjement. - Takk for din store og viktige innsats for økumenikken. Du har vært en del av styret tre ganger så lenge som du har vært

styreleder, sa han.

Det viktige møtet mellom kirkeledere

Styret i Norges Kristne Råd består av ledere fra de største landsdekkende kirkesamfunnene. I tillegg inviteres kirke- og organisasjonsledere fra de øvrige medlemskirkene, observatører og tilsluttede økumeniske organisasjoner.

Siden generalsekretær Erhard Hermansen våren 2019 utfordret styrets medlemmer til å være med å dele sin troshistorie er mange troshistorier blitt delt. Den store verdien av å dele troshistorier gjør noe med relasjoner, med vår forståelse av hvorfor vi er der vi er, og tenker slik vi gjør, og legger en enda dypere fundament for samhandling.

En annen viktig side ved styrets møter er de mange og varierte styresamtalene.

Norges Kristne Råd skal som dialogorganisasjon legge til rette for de viktige samtalene. De vi lett kan forenes om og samhandle ut fra, og de som i større grad utfordrer oss, i vår ulikhet.

Kjennskap og tillit mellom kirkeledere gjør at mange utfordrende saker blir løst før de vokser seg store eller når medias søkelys. Gjennom det tette og viktige arbeidet i styret ser vi hvordan kirkene utvikler en sterkere forpliktelse og relasjon til hverandre.

Styresamtalen i 2023 har blant annet hatt fokus på:

- Situasjonen i Ukraina og kontaktene med kirkene
- Solidaritet med Israel og Palestina, - noe som var på agendaen før krigen brøt ut i oktober og flere av kirkelederne besøkte Israel og Palestina i januar 2023.
- Vi har samtalt om kvinner i lederroller i kirken og om holdninger til kjønn.
- Vi har hatt samtaler om migrasjon og misjon, med fokus på kirkenes betydning i møte med de som skal være her kortere, lengre eller permanent. Migrasjon påvirker demografien og dermed kirkelivet i den grad migrantene blir delaktige i det. Det bør bemerkes at migranter ofte kommer fra miljøer med en mer konservativ tilnærming til tro, kirke og verdier.
- Et område som også har vært tilbakevendende gjennom året er Nasjonaljubileet. Norges Kristne Råd har valg «Kristendom i tusen år» som sitt

tusenårstema og det er utarbeidet en strategi for jubileumsfeiringen frem til 2031 og det er etablert en økumenisk arbeidsgruppe.

- Vi har også hatt samtaler om Konverteringsterapi (i sammenheng med lovendringen) og Skeive i religiøse samfunn, blant annet som oppfølging av dialogprosess i regi av STL, noe som vil følges opp i videre samtaler i 2024.
- Vigselsaken som fikk stor oppmerksomhet etter at Metodistkirken ble også løftet frem på styremøtet og førte til at flere av våre medlemskirker gjennomgikk liturgier og praksis.

Vi har, i tråd med vår langtidspan, hatt økt fokus på ungdom. Det skjer på flere nivå. Dette året er danseforestillingen «Vingspenn» som setter fokus på menneskehandel og moderne slaveri satt opp et stort antall ganger. Det er også gjort vedtak om å samle ungdom fra alle NKRs medlemskirker for å se på muligheten for å etablere et Norges Kristne Råd Ung.

Israel og Palestina

I januar reiste seks kirkeledere på delegasjonssreise i regi av Kirkens Nødhjelp til Israel og Palestina.

Inntrykkene var mange og sterke, og flere deltagere gav uttrykk for at særlig det å se de tøffe levekårene og den vanskelige politiske situasjonen mange lever under, utfordret og berørte. Delegasjonen merket også den tillitten Kirkens Nødhjelp har hos lokalbefolkningen og at arbeidet er forankret i solid kunnskap om forholdene og i en nestekjærlighet som krever at alle mennesker har rett til å leve i frihet og med samme verdig verdighet.

Erfaringene fra reisen tilsa at hele styret i Norges Kristne Råd burde anbefales felles delegasjonssreise. Styret vedtok dette og planla reise i januar 2024, men i lys av krigen som brøt ut i oktober 2023 ble delegasjonssreisen utsatt.

Samme dag som Hamas angrep Israel var Norges Kristne Råd ute med en tydelig fordømmelse av angrepet. Kort tid etter gikk generalsekretæren ut med ny uttalelse og oppfordring til fortsatt forbønn for fred i regionen, og umiddelbar stans i angrep og voldshandlinger på begge sider av konflikten

Vi har siden uttalt oss om vår bekymring om økende antisemittisme, også i vår eget land. Vi

har henvendt oss til med hilsen til Det Mosaiske Trossamfunn, og i det vi gikk inn i julehøytiden uttrykte styret seg med blant annet disse ordene: «Vi er rystet over den grusomme terroren mot Israel og det jødiske folk, som har revet opp dype og vonde sår fra fortiden. Vi sørger over at et folk som så mange ganger har opplevd brutal forfølgelse igjen føler seg utrygge i sine hjem. Samtidig er vi sjokkert over de enorme ødeleggelsene på Gaza, som atter en gang har drevet befolkningen på flukt og skapt en uutholdelig humanitær krise. Vi sørger over alle tapte liv, all sorg og all lidelse på Gaza. Jesus er vår fredsfyrste. Han ble født der konflikten utspiller seg med et budskap om fred og rettferdighet. Måtte denne juletiden minne oss om å bygge broer, ikke barrierer, om å skape forståelse og dialog fremfor hat og polarisering, og strebe etter og be for en verden der alle mennesker kan leve i fred og harmoni.»

Vi har deltatt i multilaterale samtaler gjennom STL, og Norges Kristne Råd som paraply og flere av våre medlemskirker har hatt bilaterale samtaler med trossamfunn i Norge og med kristne i Israel og Palestina.

I november inviterte statsminister Jonas Gahr Støre og barne- og familieminister Kjersti Toppe til et møte i lys av situasjonen i Israel og Palestina og faren for økt polarisering også her hjemme.

Generalsekretær Erhard Hermansen understreket i sitt innlegg de sterke båndene og solidaritet innad i kirken, både til Israel og til palestinske kristne. Han sa: «Mange av oss har venner i de berørte områdene. Vi følger dem på facebook og andre flater, både i Israel og Palestina, og deres situasjonsbeskrivelser og retorikk berører også samtaleklimaet her hjemme. Innad i kirkene merker vi også hvordan enkelte sterke stemmer kan være med å bidra til økt polarisering – særlig på sosiale medier. Det handler om vekting av ord, - hvis en sier noe en vei, vil det øke motstemmer det andre veien. Samtidig er det vanskelig å si noe i det hele tatt, uten at det medfører et ras av protester – uansett hva man sier.»

Han avsluttet sitt innlegg med å understreke hvordan «Det er alles ansvar å hegne om respekten for alle identiteter, religioner og etnisiteter. At ytringsrommet er blitt så smalt at ikke alle identiteter aksepteres og at hatytringer spres, er en trussel mot demokratiet og fellesskapet. Vi vet mer enn nok hva konsekvensene kan bli av å tegne grove fiendebilder av folkegrupper. Som kristne kirker må hele tiden be om en fredelig og rettferdig løsning på konfliktene i området, og vi ber om rettferdig fred i Israel og Palestina».

Kirkeledere i Ukraina, - ikke glem oss, be for oss!

Gjennom hele året har vi, primært gjennom generalsekretæren, vært i kontakt med kirkeledere i Ukraina. Gjennom dette, og bilder og videoer vi mottar, har vi vært oppdatert på situasjonen for kirkene og kirkelederne i Ukraina.

Under Arendalsuka ble det gjennom den økumeniske fredsgudstjenesten satt et særlig fokus på Ukraina, ved at Victoria Raychynets som gjennom Det Ukrainske Bibelselskapet jobber med et viktig Trauma-healing program, deltok med appell i gudstjenesten.

Vi fikk også tidlig i 2023 henvendelse fra Hl. Jaroslav den vise – Det ukrainsk-ortodokse kyrkjesamfunnet i Trøndelag, som er den første og pr. nå eneste Ukrainsk ortodokse menigheten (under det økumeniske patriarkatet). Vi har gjennom året bistått menigheten med økonomisk støtte, praktisk veiledning knyttet til registrering og organisatoriske spørsmål og ved besøk.

«Att stå ut med de andre»

Generalsekretær i Sveriges Kristne Råd, Sofia Camnerin, kom i fjor ut med boken «Att stå ut med de andre» hvor hun deler hun sine egne erfaringer, som pastor, generalsekretær og mangeårig medlem av sentralkomiteen i Kirkens Verdensråd.

Bakteppet for boken er tiden med cancel culture – polarisering – store kriser – og ikke minst sekularisering. Alt som på mange måter truer med å tynne ut språket vi har.

I september arrangerte vi temasamling med henne på bakgrunn av boken og hennes erfaringer.

Spørsmålene vi stilte var: Hvordan kan vi leve godt sammen selv om vi er uenige? I kirke og menighet eller i samfunnet. Og hvor går grensen for hvor mye uenighet vi kan tåle? – Er det mulig å holde sammen i fellesskap og relasjoner, til tross for store forskjeller?

– Kirkene har i to tusen år øvd på å holde sammen i ulikheter. I 1948 møttes Kirkenes Verdensråd for første gang etter 2. verdenskrig. Det er litt som FN etter krigen. Vi må organisere oss, sa hun under seminaret.

Og hun la til:

– Enheten er noe vi hele tiden skal søke. Vi skal bli ett – men ikke for vår egen skyld. Men for at verden skal se. Alt vårt enhetsarbeid handler ikke om oss selv, det er for verdens skyld, sier hun og viser til Bibelen «... da skal verden tro at du har sendt meg».

Nettverk for religion og utvikling

Nettverket «Nettverk for religion og utvikling» er et nettverk av trosbaserte organisasjoner som arbeider med religionens betydning i bistands- og utviklingsarbeid.

I 2023 ble også Stefanusalliansen og Samarbeidsrådet for tros- og livsynsynssamfunn medlemmer av nettverket, og nettverket består i dag av tolv organisasjoner, hvor flere av disse har flere titalls kirkesamfunn og organisasjoner under sin paraply.

Nettverket har i tillegg til årsmøte og interne nettverksmøter arrangert tre åpne seminardager.

Religiøse sivilsamfunnsaktørers rolle i utvikling

I mars arrangerte nettverket et seminar om religiøse samfunnsaktørers rolle i utvikling. Fredrikke Kilander, leder for sivilsamfunnsseksjonen, innledet med å belyse «Styrking av sivilsamfunn i en tid med shrinking space». Videre bidro representanter fra Regnskogfondet, Strømmestifelsen og Atlas-alliansen med innlegg. Seminaret ble gjennomført hos Digni og det var over 40 deltakere som også representerte organisasjoner utenfor nettverket. Som nettverk oppsummerte vi seminaret med å understreke at det er viktig å ha et kritisk blikk på oss selv og ikke virke selvforherligende, og at Regnskogfondets innlegg ga bevissthet om at vi kanskje kan være mer åpne for samarbeid med ikke-kristne organisasjoner.

Religiøse aktørers rolle i møte med krig og konflikt, freds- og forsoningsarbeid

I mai ble det holdt et seminar om religiøse aktørers rolle i møte med krig og konflikt med i forbindelse med freds- og forsoningsarbeid. Dr. Azza Karam, generalsekretær i Religions for peace innledet seminaret med teamet "How religion plays a role in conflicts and war and look at how religion also can be one of the keys to peace and reconciliation", mens Anne Grete Larsen, senior rådgiver i Kirkens Nødhjelp delte fra Kirkens Nødhjelp sine erfaringer fra arbeidet i felt. Sem-

inaret ble gjennomført på Kirkens Hus og det var ca 15-20 deltakere, hvor de aller fleste var knyttet opp til nettverket. Tema var viktig og det var gode diskusjoner, men overlappet litt med STLs konferanse påfølgende dag.

Trosbaserte aktører i møte med anti-homologivning i afrikanske land

Vi møttes i juni til frokostmøte om Trosbaserte aktører i møte med anti-homologivning i afrikanske land. Her ble det satt fokus på kirkens rolle i LHBT-lovgivningen. Og hvor stor innflytelse den globale kirken faktisk kan ha når det kommer til å stoppe lovens utbredning. – Vi når frem gjennom kirkeledere globalt og lokalt, men det må komme innenfra, var det enighet om.

– Det viktigste middelet er dialog: La folket selv snakke. Vi må ha en tilnærming der vi engasjerer ledelsen – utfordre dem til å forstå – å «utdanne» dem i hva det er snakk om. Om vi så kommer dit at selv om vi ikke er enige i selve det teologiske, er vi enige om at det er galt å undertrykke? Kan vi anerkjenne at alle har samme verdi? Mange LHBT-personer vil være med i kirken – men de føler seg ekskludert. Noen kirker og ledere bruker de bibelske historier – om Sodoma og Gomorra mot LHBT-personer.

På seminaret deltok Pepe Onziema som jobber med seksuelle minoriteter i Uganda, Lebohang Matela, direktør for FOCCISA Health and Gender Justice Network og Toni Kruger-Ayebazibwe, Leder for Global Interfaith Network for People of All Sexes, Sexual Orientations, Gender Identities and Expressions.

Seminaret ble gjennomført på Kirkens Hus og var godt besøkt med deltakere også utenfor nettverket.

Ikkevoldsprisen 2023 gikk til Utøya/ Wergeland-senteret med programmet Demokrativerkstedet

Formålet til Ikkevoldsprisen er en fredeligere verden. Feiring av King-dagen og utdeling av ikkevoldsprisen retter oppmerksomheten mot rettferdighet og fred med ikkevold som redskap. Ved å løfte fram arven etter King jr. vil vi oppmuntre og støtte dette gjennom Ikkevoldsprisen.

Demokratiwerkstedet er et tilbud til elever og lærere i ungdomskolen, som tilbringer tre innholdsrike og unike dager på Utøya. Hver skole får delta med 3 elever og 1 lærer, og disse blir da ambassadører som får være med å bygge den demokratiske kulturen videre i sitt miljø.

Målet for Demokratiwerkstedet er å styrke ungdoms kunnskap om terrorangrepet 22. juli 2011, slik at de anerkjenner at demokratiet ikke kan tas for gitt og at de engasjerer seg for en demokratisk kultur. Skolene som sender sine representanter til Utøya er i etterkant forpliktet på å tilrettelegge for elevstyrte aktiviteter knyttet til dette prosjektet.

Svært viktig jobb

Priskomiteen mener Demokratiwerkstedet gjør en god og svært viktig jobb med å la unge og voksne lære om og delta aktivt i å hegne om demokrati og bekjempe hat og diskriminering i samfunnet. Komiteen er av den oppfatning at demokratioppbygging blant unge, med et tydelig fokus på å bygge tillit til andre er viktig i et samfunn hvor det på mange områder er sviktende tillit og mange av de faktorene som tradisjonelt har vært med å bevare tilliten blant innbyggerne er utsatt for press.

Vi ønsker med denne prisen å hedre Demokratiwerkstedet. I tillegg vil komiteen løfte fram helheten i arbeidet for å hegne om demokratiet, slik det forvaltes av Utøya, med samarbeidspartnerne Wergelandsenteret og 22. juli-senteret. Minnet om den grusomme terrortragedien 22. juli 2011 forvaltes nettopp her. Det motiverer til å fremme demokratiske verdier og stå opp mot antidemokratiske holdninger samfunnet. Utøya har blitt en møteplass og læringsarena for ungen mennesker over hele verden, som ønsker å stå i denne tradisjonen.

– Høyst verdige

Prosjektleder i Global uke, Elin Finnseth i Norges Kristne Råd, opplevde mottakerne som høyst verdige til å motta den.

– De jobber langsiktig og målrettet med å bevisstgjøre på at demokratiet (og det iboende verdier og den allmenne tilgangen til det ikke kommer av seg selv, men må tilkjempes for hver generasjon, ja, ikke bare hver generasjon, men kontinuerlig må det hegnes om for at det skal leve videre. Nettopp dette bidrar de til med sin vekt på dialog, kommunikasjon på tvers av kultur og ulikhet, og samling om grunnleggende, felles rettigheter. Det er virkelig i MLKs ikkevolds-ånd, sier Finnseth, som var til stede under utdelingen.

– Det er også ekstra hyggelig at prisen går til to aktører som ikke nødvendigvis er så godt kjent, og som selv setter stor pris på å få den. De fortjener den publisiteten en slik pris kan bidra til, legger hun til.

Nominasjonskomiteen er stolte over å kunne tildele ikkevoldsprisen 2023 til Utøya og programmet «Demokratiwerksted».

Norges Kristne Råd, Oslofjord Folkehøgskole og Det Norske Baptistsamfunn står sammen om King-dagen og markeringen av Martin Luther King Jr's ikkevoldelige forsoningsarbeid.

Nationalkomiteen

Nominasjonskomiteen for Ikkevoldsprisen 2023 består av:

Niels Fredrik Skarre, seniorrådgiver i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn

Birgitte Velund, lærer på Oslofjord Folkehøgskole

Fred Håberg, internasjonal leder i Pinsebevegelsen

Randi Heinert, Norges Fredsråd

Thaku Lian, hovedstyremedlem Det Norske Baptistsamfunn

Billy Taranger, pastor i Det Norske Baptistsamfunn

Ikkevoldsprisen til Utøya/Wergelandsenteret

SUNDEVOLLEN.

Nordisk-baltisk generalsekretærmøte med Faith and Order

Kirkenes framtid avhenger av hvordan vi tar imot flyktninger og migranter.

Fra mandag 30 januar til onsdag 1 februar 2023 var Norges Kristne Råd samlet sammen med de økumeniske rådene fra de andre nordiske landene. Deretter holdt vi Faith and Order konferanse fra onsdag til torsdag 2 februar.

Dette var første gang de nordiske kristne rådene møttes etter koronapandemien, og vi merket at det var gode grunner til fremdeles å møtes fysisk. Diskusjonene og samtalen blir mer nærgående, åpne og ærlige – samtidig er det viktig at vi blir kjent med hverandre på tvers av de nordiske landegrensene. Dette inkluderer også Island som til tross for at de ikke har et økumenisk råd likefullt er representert gjennom én person som i praksis fyller denne rollen.

Lokalmenighet i et multikulturelt samfunn

Vi startet likegodt mandagen med et presserende tema – hvordan kan vi være kirke i et multikulturelt samfunn? «Migrasjon har endret våre kirker mer enn reformasjonen», startet Birger Nygaard far Mellomkirkelig råd i Den danske kirke samtalen med. Dette satte standard for diskusjonen og mange spørsmål kom opp: I hvor stor grad skal migranter ta til seg kulturen i landet de kommer til? Hvordan kan vi som kirke møte våre nye landsmenn? Har vi rasisme i våre sammenhenger? Kan vår måte å være på, reserverte og kalde, oppfattes som et uttrykk for rasisme? Disse og mange flere spørsmål kom

opp og ble diskutert livlig gjennom første del av dagen. «Kirkenes framtid avhenger av hvordan vi tar imot flyktninger og migranter», ble det sagt avslutningsvis.

I kjølvannet av denne debatten gikk vi inn på samtaler om økumenikk og da især lokaløkumenikk. Mads Christoffersen, generalsekretær i Danmarks Kristne Råd, og Erhard Hermansen, generalsekretær i Norges Kristne Råd, presenterte hver sine undersøkelser om lokaløkumenikk. Gjennom samtalen så vi på hva som var sammenfallende, men ikke minst hvordan lokaløkumenikk ser ut i praksis. En viktig del av samtalen er: Hvordan kan vi styrke lokaløkumenikken? Mye godt arbeid blir gjort på feltet, men det varierer også veldig fra kirkesamfunn til kirkesamfunn og sted til sted hvor mye fokus det er på dette. Den røde tråd i samtalen var at det handler om relasjoner og rett og slett ta en kopp kaffi sammen. «Vi må drikke MYE kaffi», slo Erhard Hermansen fast.

Ukrainakrigen

Krigen i Ukraina var et annet tema som gikk ig-

SUNDVOLLEN: Lemma Desta.

SUNDVOLLEN

jen, ikke bare på dag nr. 2 – tirsdagen, men også på torsdagen under Faith and Order samlingen. Ulike perspektiver knyttet til krigens virkninger ble diskutert, både flyktningsspørsmål, humanitære spørsmål og ikke minst hvordan vi som kirke skal møte disse utfordringene. Hva har dette å si for vårt diakonale arbeid? Hvordan kan vi innlemme ukrainske flyktninger i kirkene? Skal vi boikotte Den russisk ortodokse kirke, eller skal vi bevare dialogen? Skal vi bare tenke at krigen kommer til å vare, eller skal vi faktisk aktivt tenke at det vil bli fred i Ukraina? Det ble også rapportert fra de ulike nordiske landene hva man har gjort for å imøtekomme disse utfordringene.

Besøk til Utøya

Som en innledning til besøket vårt på Utøya hadde vi en bolk om nasjonalisme og populisme i kirkene. Dette gav en solid ramme til en svært inntrykksfull dag. De fleste av deltakerne hadde ikke vært på Utøya før, og mange gav uttrykk for at omvisningen vi fikk der gjorde enormt inntrykk. Det å høre historiene om de overlevende, se tekstmeldinger fra hendelsen og ikke minst se kulehull i veggene fra skytingen ble en sterk påminner om at vi virkelig ikke skal ta vårt demokrati og samfunnsengasjement for gitt. Vi må også jobbe aktivt for å motvirke ekstreme holdninger i våre sammenhenger, noe dialog kan være et svært godt verktøy å benytte i så måte. Daglig leder for Utøya og medlem av Den norske nobelkomité, Jørgen Watne Frydnes, guidet oss rundt på Utøya. Han var utrolig dyktig til å formidle fra dagen og hva som skjedde i kjølvannet av den grufulle hendelsen.

Gudstjeneste i Romeriksdomen

Etter det inntrykksfulle besøket til Utøya var det godt for alle å delta på økumenisk fredsgudstjeneste i den ærverdige Ringeriksdomen. Steinkirken fra 1170 e.kr dannet en fantastisk ramme for kvelden. Med deltakelse fra alle de nordiske landene, sang av tradisjonelle salmer og en god preken av den svenske generalsekretæren, Sofia Camnerin, ble dette en minneverdig kveld.

Faith and Order

Den nordisk økumeniske samlingen sluttet onsdag formiddag, men nesten samtlige av deltak-

erne deltok videre på Faith and Order konferansen. Både klimateologi og ukrainakrigen som tema ble tatt opp og samtalt rundt. Begge deler er en tematikk som bør og skal engasjere oss som kirkesamfunn.

Kirkenes klimaengasjement

«Tiden er i ferd med å renne ut», konstanterte Marion Grau, professor fra MF om klimaendringene i samtalen som ble holdt onsdag ettermiddag. Vi må ta dette på alvor som kirkesamfunn i verden. Hvordan skal vi som kristne respondere på dette? Mange ulike meninger verserte i rommet, men samtlige gav uttrykk for at de forstår alvoret knyttet til klimaet. Begrepet klimateologi ble forelest om og debattert i etterkant. Videre delte Sofie Larsen Kure om Grønt økumenisk nordisk nettverk, mens fugletitter og kommende leder for Mellomkirkelig Råd, Einar Tjelle, loste oss gjennom samtalen i etterkant.

Ulike perspektiver på krigen i Ukraina

På torsdagen, under Faith and Order, ble det holdt et glitrende foredrag av professor Cyril Hovorun og Vegard Horsfjord om situasjonen i området. De gikk i detaljer på tankegangen til Den russisk ortodokse kirke og deres legitimering av krigen. Det var veldig nyttig for oss alle å få perspektivene både fra ukrainsk og russisk side. Samtidig fikk vi samtalt rundt dette i et konstruktivt forum.

Faith and Order ble en viktig samling som gav oss mye å tenke på, men også mye godt teoretisk og forskningsbasert rammeverk for hvordan vi kan forholde oss til to av vår tids viktigste temaer. Det er hevet over enhver tvil at mange av oss fikk fylt noen kunnskapshull i løpet av denne samlingen.

«Jeg har hørt om deres tro»

3. mars ble Kvinnes internasjonale bønnedag arrangert - i alt fra de små bygder i Norge og i over 179 land.

Kvinnenes internasjonale bønnedag 2023 med Taiwan i fokus

Årets tema var «Jeg har hørt om deres tro», hentet ut fra Ef1,15-19. Årets opplegg var utarbeidet av bønnedagskomiteen på Taiwan. Komiteen var bredt sammensatt og hadde jobbet i 3 år med opplegget. På nyåret 2023 tilspisset situasjon rundt Taiwan seg i forhold til den store naboen i nord. Derfor var det viktig å være med å be om fred i et urolig område av verden.

Bønnedagstradisjonen i Norge kom fra USA på slutten av 1920 tallet gjennom engasjerte bønnekvinner som Henny Dons. De var på en stor misjonskonferanse i Italia i 1917 og fikk der kontakt med forløperen til det som i dag er World Day of Prayer (WDP). WDP har 170 medlemsland og områder og 6 regionale komiteer samt et overordnet styre.

WDP har to fokus: bønn for ulike land og folkeslag, og bønn om fred.

Samarbeid

I løpet av 2023 avsluttet komiteen sitt samarbeid med Bibelselskapet og regnskap og andre merkantile tjenester utføres av Norges kristne råd i samarbeid med komiteen.

Dagens komite har representasjon fra DNK, Pinsekirken, Frelsesarmeen, Metodist kirken, Baptistkirken, Den katolske kirke i Norge, Frikirken og Lærernes Misjonsforbund.

Komiteen sendte ut program for dagen i post og på epost til mange lokale komiteer rundt omkring i landet. På den oppdaterte nettsiden ble det lagt ut mer informasjon og lenker til de lokale komiteene.

Komiteen har ønsket nærmere kontakt med de

lokale arrangørene og ba om tilbakemeldinger i forhold til endringer som den nye komiteen har gjort. Det resulterte i mange samtaler og gode innspill til veien videre.

Fellesskap i solidaritet, bønn og arbeid

Hvert år utarbeides materiell for bønnedagen med et tema. Opplegget brukes av de andre landene til oppmuntring og fellesskap. På bønnedagen starter kvinnene i Stillehavet å be før vi har stått og dagen avsluttes i Nord og Sør Amerika etter at vår dag er over. En bølge av bønn går over verden.

Bønnedagen binder kvinner sammen i fellesskap på tvers av ulike grenser og skillelinjer.

Årets kunstverk gir oss et bilde på det fellesskap som bønnedagen er. På bilde kan det sees en blå og en gul stripe.

Det ble lagt inn av kunstneren i solidaritet med det ukrainske folk. Komiteen på Taiwan kjente på en sterk gjenkjennelse med det ukrainske folk. Både Taiwan og Ukraina lever i spenning med sterke naboer rundt seg.

Mange av de lokale arrangementene brukte lokale krefter med kjennskap til Taiwan som andaktsholdere og informasjonsformidlere. Det gjorde at land og folk kom nærmere på.

Flere av våre misjonsorganisasjoner har hatt arbeid på Taiwan og bønnedagen ble en påminnelse om at evangeliet sås og så spres utover og bærer frukt, og senere gis tilbake.

Salmen "Den dag du gav oss" har fulgt bønnedagen i mange år.

Nationalkomiteen for Kvinnenes internasjonale bønnedag, Norge.

ÅRETS BØNN

Den dag du gav oss er til ende,
 og mørket faller på ditt bud,
 du lot oss dagens krefter kjenne,
 gi nå oss nattens fred O' Gud.
 Takk at din kirke aldri sover!
 Mens jorden ruller uten stans,
 ditt folk i vekselang deg lover,
 for nattens ro og dagens glans.

Se, over land og hav og øyer,
 en dag går fram i ubrutt ring,
 og folkene på rad seg bøyer
 i takk for alltid nye ting.

Den sol som vinker oss til huile,
 nå viksler andres arbeidsdag,
 og slik den stund for stund skal
 smile,
 til nye land og folkeslag.

Vær lovet, Gud! Ditt herrevælde
 skal dekke hver en plett på jord,
 og vidt og fritt det skal få gjelde,
 at du, og bare du er stor!

John Ellerton (Til norsk ved
 Johannes Smemo)

Årets kunstverk 2024

Global uke

Global uke ble arrangert over hele landet.

«Takknemlig for å få holde på med noe så viktig!»

Slik uttrykte hun det, den unge lederen for danseteamet som framførte forestillingen Vingespenn for 250 elever i videregående i Bergen i forbindelse med Global uke mot moderne slaveri.

Gjennom året fortsatte det å myldre rundt ungdomsforestillingen og dens innhold. Utalige begeistrede tilbakemeldingene vitner om at den treffer en nerve, berører og engasjerer (se sitatbokser). Vingespenn ble satt opp på over 20 steder fra Tromsø i nord til Grimstad i sør, for minst 1400 ungdommer og noen voksne. Tenåringer fra Brumunddal baptistkirke øvde inn forestillingen og viste den i nabomenigheten i Den norske kirke, to kulturhus og på seminar i Oslo. Vingespenn handler om ufrihet og tvang i global vareproduksjon og sexindustri, men også ufrihet gjennom mobilavhengighet, forbruks- og kroppspress, pornokonsum og utnyttelse som norsk ungdom står midt i. Hva er det som midt i elendigheten gir håp? Forestillingen munner ut i vissheten om at forandring er mulig gjennom tro på Gud, nestekjærlighet og fellesskap som sier: «Vi gir oss ikke før vi er ferdig».

Å leve i andres skygge og bli behandlet som annenrangs, er smertelig for enhver som opplever det, og dypt urettferdig. «- Jeg står opp når jeg må. Gjør det som kreves av meg. En lang rekke av dager. Ikke engang i statistikkene kan du se meg... Som om jeg ikke finnes.» Slik beskriver en av stemmene det - i «Frihetens time» - en forestilling om vår tids slaveri skrevet av Sindre Skeie og Trond Gilberg. 50 millioner menneskene anslås å leve i slaverilignende utnyttelse globalt. Under uverdige vilkår må de utføre hardt og underbetalt arbeid, seksuelle tjenester, kriminelle handlinger, krigstjeneste eller fratas sine organer – alt til andres fortjeneste.

Under mottoet «Belys slaveriet» gikk kirkene i Norge sammen også i 2023 for å synliggjøre at

utnyttede mennesker finnes, og at vi må reise oss for deres rett til frihet og likeverdig behandling. Ungdomsledere, pastorer, prester, ildsjeler, diakoner, trosopplærere, musikere og dansere søkelys på tematikken og på løsningene under Global uke - i gudstjenester, stabsandakter, og temasamlinger - for eksempel i Bodø, Horten, og Uranienborg. Erfarne ressurspersoner og samarbeidsaktører bidro med sin fagkompetanse. 9-10-åringer fikk prøve seg som «agenter for rettferdighet» i Jølster og Ås. Vi ba, sang, og fikk høre hvordan utnyttelse skjer, hva troen sier og hva vi kan gjøre for å endre holdninger og handlinger hos oss selv og hos de med størst makt. Til sammen ca. 4400 deltakere var til stede på 70-80 ulike arrangementer i regi av ni ulike kirkesamfunn.

«Frihetens time» fant veien til hjertene de 800 som fikk oppleve konsertforestillingen – i Nordlys-katedralen, Nidarosdomen og seks andre steder. Gjennom musikken og de gripende tekstene, evnet Renate Gjerløw Larsen (solist), Tor Kessel (solist), Trond Gilberg (komponist/organist) og musikere med innlevelse å formidle smerten hos de som utnyttes - men øg troen på at rettferd og frihet kommer.

Kvinnenes internasjonale bønnedag 2023 med Taiwan i fokus

Den utvekslingen og «sam-skapingen» som skjer kirkene imellom i Global uke -prosjektet, er en levende manifestasjon av «kirkene sammen». Styringsgruppa (SG) har tolv representanter fra ni kirkesamfunn og tre organisasjoner, foruten NKR stab. Styringsgruppas rolle har vært avgjørende for at Global uke har blitt et vellykket samarbeid med stor rekkevidde og et vell av aktiviteter.

I mars møttes Styringsgruppa og Menneskerettighetsutvalget i Den norske kirke til fagseminar «Råtten fisk? Hvordan de har det, de som sørger for sjømaten på våre bord?» Ressurspersoner fra Arbeidstilsynet, NorgesGruppen og

VINGESPENN: I Bergen. Hedmarktoppen Folkehøgskoles danselinje på scenen.

Nottingham University ga viktig innsikt.

Fornøyde seminardeltakere på dramakonferansen Boreale på Oslo Met fikk prøve ut med verktøyet «Stopp utnyttelsen!» – laget av dramapedagog Maj Helene Bekkelund og NKR. «Dette skal vi bruke!», «Ting har en sterkere appell når man må finne fysiske uttrykk for urett på denne måten», var blant tilbakemeldingene.

Så lenge mennesker under tvang må selge kroppen fra en leilighet i Oslo eller hente ut råvarer i Xinjiang eller gruvene i Kongo, eller utsettes for annen urett, har vi ikke annet valg enn å fortsette å belyse slaveriet. Vi vet at vi utgjør en liten, men viktig motkraft, sammen med alle andre gode krefter som reiser seg. Vi gjør det fordi hvert menneske er skapt av Gud til å leve i frihet og rettferdighet.

Styringsgruppa.: Styringsgruppa for Global uke: Katarina Sirris Kantonis (Den norske Kirke); Birgit Vartdal (Caritas og Den katolske Kirke); Anne-Kristine Wiecek (Frikirken); Veronica Pålsson (Svenska kyrkan); Gry N. Haugen (Adventistkirken og ADRA); Rebeca Jensen (Pinsebevegelsen); Petra Kjellen Brooke (Frelsesarmeen); Naomi Curwen (Misjonskirken Norge); Elin Finnseth Sæverås (prosjektleder, Norges Kristne Råd); Torhild Breidlid (Digni). Torgeir Tveter (Metodistkirken); Niels Fredrik Skarre (Baptistsamfunnet). Ikke tilstede på bildet: Torgeir Tveter, Metodistkirken. Og Anne-Kristine B. Wiecek, Frikirken.

9-åringar i Ås menighet på «Agent for rettferdighet»-dag i Ås kirke: Bibelfortellinger, samtale og agentoppdrag i matbutikk for å finne etisk merkede varer. Foto: Ås menighet. (Foto: Ås menighet.)

FRIHETENS TIME: I Nidarosdomen, Trondheim. Frihetens time» konsertforestilling med solist Tor Kessel (med ryggen til) og solist Renate Gjerløy Larsen.

ARENDALESUKA: Tvangsarbeid, Hva gjør norske kommuner for å hindre det?» Kirkeskipet, Pollen, 15. august 2023 Ordfører i Skien Hedda Foss Five.

Vingespenn optrådte på generalforsamlingen i Norges Kristne Råd.

«Det overrasket meg det med pornoen. Visste ikke at så mange var tvunget til å gjøre ting de ikke ville».

- videregående elev i Bergen etter å ha sett Vingespenn sammen med 250 andre

«Politimannen var imponert og berørt av Vingespenn. Han opplevde at jobben han står i, gjennom dette blir backet opp av ungdom. Han mente det burde det vært pensum på ungdomsskolen.»

- programansvarlig etter Vingespenn og panlesamtale i SALT Bergen

«Dette var så vondt og utrolig bra... burde vært vist til alle i Justisdepartementet og på alle skoler.»

«Nå vil jeg bare hjem og klemme datteren min. Så må jeg finne ut hva jeg kan gjøre.»

- Deltakere temadag i Flekkerøy Misjonskirke med 58 foreldre med Vingespenn og samtale om seksuell utnyttelse via pornografi

Økumenisk fredsgudstjeneste.

Økumenisk fredsgudstjeneste ifm Nobels Fredspris 2023

I forbindelse med utdelingen av Nobels Fredspris til Narges Mohammadi, inviterte vi til økumenisk fredsgudstjeneste i Trefoldighet freds- og forsoningskirken i Oslo.

Narges Mohammadi ble tildelt prisen for hennes kamp mot undertrykking av kvinner i Iran og hennes kamp for menneskerettigheter og frihet for alle. Hennes modige kamp har kostet henne dyrt.

Til sammen har myndighetene arrestert henne 13 ganger, domfelt henne fem ganger, og dømt henne til i alt 31 år i fengsel og 154 piskeslag. Narges Mohammadi er fortsatt sperret inne.

Etter gudstjenesten var det et eget kulturprogram i kirken ved den Norsk-iranske støttekomitén.

Følgende deltok i den økumeniske fredsgudstjenesten:

Domprost Pål Kristian Balstad (Den norske kirke), publikumskoordinator Mina Augestad Fossum (Nobels Fredssenter), generalsekretær Erhard Hermansen (Norges Kristne Råd), prest Per Anders Sandgren (Svenske kyrkan i Norge), prest Marianne Munz (Metodistkirken), Internasjonal leder Fred Håberg (Pinsebevegelsen), Berit Hustad Nilsen (Brunstad Christian Church), stiftskapellan Ole Martin Stamnestrø (Den katolske kirke) m.fl.

Sang av Liberty Choir og Ester Madelen Lorentzen

Kirke på nye måter

Nær Gud og nær mennesker

Kirke på nye måter er et arbeid sammen med og på tvers av de ulike kirkene for å utforske og lære nytt om hvordan vi kan være kirke i en ny tid.

Kirkene skal være nær mennesker og nær Gud. Det innebærer å være med i Guds egen misjon og være med på det Han allerede gjør mellom oss. Derfor trener vi oss på å lytte til både Gud og mennesker.

Det er naturlig at det daglige innovative arbeidet initieres av kirkene og kirkens folk, samtidig som det leves ut og utvikler seg lokalt, gjerne på utsiden av kirkeveggene.

Å skape rom for samtale og refleksjon har vært viktig de første årene. Fremover håper vi å se mer nytt liv vokse frem lokalt.

Ressursgruppe for Kirke på nye måter

Prosjektet ledes av en ressursgruppe med prosjektleder Kjetil Sigersest som kontaktpunkt inn mot staben og det øvrige arbeidet.

Å utvide denne gruppen har vært viktig i 2023 og blir også viktig fremover. Vi ser at mulighetene vi har for å lære om hvordan vi kan være kirke best skjer i fellesskap. Gjennom det kan vi lettere oppdage hvor det skapes nye ting, og vi kan inspirere og utfordre hverandre til å tenke radikalt nytt om hva kirken og kristen tro kan bety for nye mennesker.

Fortsatt ønsker vi flere av kirkene med i ressursgruppen. Dette er en utfordring som først og fremst går til kirkene og handler om:

- hvilken posisjon kirken skal ha samfunnet i fremtiden,
- hvor høyt arbeidet med kirke på nye måter skal prioriteres av den enkelte kirke og
- om hvordan vi sammen kan lære mer om det å være kirke i en ny tid.

Fagsamlinger med varierte innhold

En viktig møteplass for læring har siden prosjektets start vært webinarne prosjektgruppen inviterer til. Dette har vært et godt sted å få nye impulser, tenke høyt sammen og dele erfaringer.

I 2023 ble det arrangert ett webinar hvert semester.

Webinaret i mars tok opp teamet Åpenhet i samfunnet for prat om tro. Marianne Magnussen (diakon og samfunnsviter), Erlend Indergaard (pastor i Betel Trondheim), Joel Haldorf (rådgiver i tankesmien Skaperkraft) og Knut Refsdal (tilsynsprest i Metodistkirken) deltok i programmet. Sammen så en på hvilke rom som finnes for å åpne opp for de store spørsmålene. Her er behovene store. Ikke minst blant de menneskene vi møter og omgås utenfor den tradisjonelle kirkelige konteksten. Det ble også vist til praktiske eksempler på hvordan vi bevisst kan bidra til dette i form av f.eks. ulike kurs, ved å investere i relasjoner eller ved å bidra til at livets store spørsmål også får sin naturlige plass i media.

I webinaret i september stilte vi spørsmål om Hva slags lederskap trengs i dagens kirke? Egil Elling Ellingsen (pastor i IMI-kirken i Stavanger), Olav Fykse Tveit (biskop og preses i Dnk) og Christian Alsted (biskop i Metodistkirken) bidro med innspill i webinaret. Det ble særlig stilt spørsmål om hvilket rom det finnes for innovasjon og entreprenørskap i kirken. Hvordan kan vi sammen bidra til at mennesker med gaver innenfor disse områdene slippes mer til i kirkene våre? Det er behov for en bedre samklang mellom mennesker og ledere med ulike utrustninger. Erfaring viser at det aktivt må arbeides for å skape rom for de som har gode løsninger for fremtiden og som ønsker å bidra til at kirkene kan bryte nytt land.

Norges Kristne Råd var også medarrangør av fagdagen Kirken i et multietnisk samfunn i mars.

Messy Church

Derwin L. Gray (grunnlegger og hovedpastor i Transformation Church) og Stian Sørli Eriksen (underviser ved VID og HLT) var talere.

Flere i ressursgruppen deltok på Sendt konferansen i vårsemesteret og på Sendt læringsfellesskap i høstsemesteret. Kontakten med Sendt-miljøet vurderes som svært verdifullt både pga. det økumeniske fundamentet, men også på grunn av det innholdsmessige og faglige. Særlig verdifullt for prosjektet var å se vektleggingen av den lokale, kontekstuelle siden av plantingsarbeidet på Sendt-konferansen, og møtet der med Benjamin Lucas fra Fresh Expressions of Church i England.

I tillegg til disse økumeniske møteplassene har enkelte av medlemskirkene aktualisert tematikken i egen sammenheng. Ved noen anledninger har NKR deltatt på denne type fagsamlinger. Eksempler på dette er kurs for offiserer som vi la til rette i samarbeid med Frelsesarmeen i starten av året og deltakelse på den årlige fagsamlingen for prestekollegiet i Metodistkirka mot slutten av

året.

Skandinavisk nettverkssamling

I arbeidet med prosjektet kirke på nye måter har det siden starten vært viktig å kople dette opp mot tilsvarende arbeid internasjonalt. Ikke minst for å lære av det som skjer i helt ulike kulturelle og geografiske settinger. I høst deltok deler av prosjektgruppa på Skandinavisk nettverkstreff i Roskilde i Danmark. Der møtte vi og hadde faglig utveksling med ledere fra Nya sätt att vara kyrka i Sverige og Kirke på vej i Danmark. Særlig interessant var det å få mer innsikt i hvordan en i Danmark jobber med ulike møteplasser på ulike steder rundt om i byen eller lokalsamfunnet. Hver av disse møteplassene benevner de som eksperimenter for å vise at de hele tiden er på veg, at de søker å lære og at det også er rom for at eksperimenter ikke alltid går slik en ønsket.

Messy Church på veg til Norge

En annen frukt av det internasjonale samarbeidet er arbeidet som gjennom året har skjedd med det

internasjonale konseptet Messy Church. NMSU og Søndagsskolen Norge inngikk i høst en avtale om å teste ut konseptet i Norge. 15 pionermenigheter fra seks ulike kirkesamfunn fikk i løpet av vårsemesteret testet ut hvordan en kunne gjøre Messy Church på ulike måter lokalt i Norge. Etter evalueringen av disse forsøkene ble det i løpet av høsten klart at Søndagsskolen Norge og NMSU fortsetter arbeidet med å ta Messy Church til Norge. Dette gjør de blant annet ved å utvikle en norske ressurspakke med 12 samlinger. Pakken blir tilgjengelig fra sommeren 2024.

Kirke på nye måter lokalt

Det er alltid like inspirerende og lærerikt å legge merke til at kirken tar ny form lokalt. Slike eksempler ønsker vi å være med å dele slik at flere får se hva som kan være mulig om en tenker nytt og utenfor boksen. Vi erfarer også at slike eksempler gir mot og inspirasjon til nye mennesker og kirkemiljø.

Noe av det vi har sett leve og utvikle seg lokalt de siste årene er f.eks. Pubkirka i Stavanger (Imikirken), huskirkelignende fellesskap i by eller bygd (bl.a. i Oslo og Sauda), kafékirker (f.eks. Hverdagskirka i Hamar), kommuniteter og bønnehus, varianter av Messy Church, kurstilbud som bringer kirkene nærmere mennesker i samfunnet, ungdomsmenigheter, multikulturelle kirker m.m.

Et fellestrekk for de fleste slik initiativ er et kall til, eller en uro for, mennesker som i tidligere ikke fant seg hjemme i kirken. Det bærer neste alltid også i seg en kreativitet eller et ønske om å skape noe nytt sammen med nye mennesker.

Kirkene sammen om Kirke på nye måter

Starten på dette prosjektet var kirkeledermøtet i 2018 der vi sammen utforsket hvordan samfunnet og kirkene ville se ut tre tiår frem i tid. Det er fortsatt et stykke igjen dit, men endringen skjer kontinuerlig.

Siden den gang har arbeidet vært forankret i kirkenes eget ønske om at kirkene skal kunne møte fremtidens mennesker og samfunn på best mulig måte. I forbindelse med årets siste styremøte i NKR ble det gitt rom for å samtale om prosjektet. Her fikk Metodistkirken innledningsvis dele noe av det de har sett av behov for å være kirken på nye måter. Samtalen mellom

kirkelederne i styret viser at engasjementet rundt disse spørsmålene og denne felles utføringen er stor. Samtidig erfarer vi at temaet skaper ulik gjenkjennelse og engasjement innad i kirkene.

Vi ser at potensialet og mulighetene i kirkene er store. Vi har en Gud som kan gjøre uendelig mye mer enn vi ber om og forstår. En forutsetning for å forløse dette potensialet er at vi innad i kirkene gir rom for å utforske og lære nye ting om hvordan vi kan være kirke blant dagens mennesker. Derfor vil Norges Kristne Råd fortsette å heie på de modige forsøkene, på eksperimentene. Slik kan kirkene sammen utforske hvordan vi kan være kirke på nye måter om 10, 30 og 50 år.

Andre arrangementer

Norges Kristne Råd deltok på et variert utvalg møter i løpet av 2023 - utenlands og innenlands.

WARSAWA november 2023:

Konsultasjonsmøte i regi av OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) rundt «Understanding Anti-Christian Hate Crimes and Addressing the Security Needs of Christian Communities: A Practical Guide».

Norges Kristne Råd ved Erhard Hermansen tok del av i de viktige diskusjonene og innledet til en av sesjonene.

BRUSSEL i mars 2023:

Generalsekretærene fra de Økumeniske rådene i Europa var samlet i en uke på årsmøte i Conference of European Churches i Brussel. Her delte de erfaringer fra økumenisk arbeid nasjonalt og se på felles utfordringer for økumenisk arbeid i Europa. På møtet ble blant annet krigen i Ukraina diskutert, samt forholdet mellom teologi, samfunn og politikk.

Norges Kristne Råd ved Erhard Hermansen deltok.

Religionspolitikk

Religionspolitikk er en sentral del av arbeidet til Norges Kristne Råd. Året vi har lagt bak oss har vært preget av store og små saker.

En stor del av NKR's arbeid går ut på å være bindeledd, pådriver, aktiv bidragsyter og vaktbikkje i pågående politiske prosesser. Dette arbeidet gjøres gjennom arbeidet i RPU, leserinnlegg og kronikker, møter og debatter med politisk miljø samt direkte kontakt med stortingspolitikere og departementet.

Det religionspolitiske året vi har lagt bak oss har vært preget av både store og små saker.

Endringer i trossamfunnsloven

Høringen «Endringer i trossamfunnsloven» ble sendt ut i begynnelsen av juli. Det var ingen overraskelse at spørsmålet om antallskrav for registrering som trossamfunn var et av endringsforslagene. NKR gjentok vår argumentasjon for at dette antallet bør settes lavest mulig, og helst bli stående på samme nivå som i dag. Også flere andre endringspunkter var diskutert i høringsnotatet. RPU tok opp høringsnotatet i flere omganger, først i et digitalt innspillmøte, deretter ble høringsvaret sendt ut til kommentarer. Det ble også arrangert et eget møte for ledere for innvandrermenigheter der vi forklarte høringsnotatet, og trakk fram mulige administrative konsekvenser av forslagene. Vi understreket i høringsvaret behovet for at trossamfunnsloven må få virketid. Det er viktig med forutsigbarhet i regelverket for sektoren, dette er ikke minst viktig for de mindre trossamfunnene der administrativ kompetanse og kapasitet er et svakt punkt.

En sak som kom til å dominere første halvår hadde å gjøre med forslagene til endringene i trossamfunnsloven. Det ble tidlig på våren klart at forventningene til regnskapsrapportering fra trossamfunn med flere underledd (dvs menigheter) satt fra departementet var på et nivå

som ikke lot seg møte i praksis. Vi ga tydelig tilbakemelding på dette i eget brev til BFD, og i et møte NKR hadde med departementet i mai 2023 lanserte vi et forslag til løsning som ble tatt svært godt imot. Forslaget ble skissert som høringspunkt i høringen som kom i juli, og ble implementert som gjeldende regelverk ved nytt rundskriv på nyåret i 2024. Underveis i prosessen hadde vi tett kontakt med departementet for å finjustere innretningen, og RPU var involvert i flere omganger.

Dette står som et eksempel på hvordan vi arbeider med praktiske løsninger til gode for alle våre medlemssamfunn.

Høringer

Vi har i 2023 avgitt hørings svar om «Konverteringsterapi», «Endringer i trossamfunnsloven», «Kirkeasyl», «Koronautvalget», «En åpen og opplyst samtale – Ytringsfrihetskommisjonens rapport», «Sametingets høring om sannhets- og forsoningskommisjonen» og «Åpenhetsloven, pakkereiselovent og forskrift om utmåling av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr».

Vigselsrett og vigselsform

NKR skal bidra til opplysning og informasjon for medlemssamfunnene. Et av punktene dette kom til syne på i 2023 var relatert til vigselsrett. Den retten registrerte trossamfunn har til å utføre en juridisk gyldig vigsel er hjemlet i Ekteskapsloven og Trossamfunnsloven. Det er strenge formkrav både til godkjenning og prosedyre. Her er det ikke akseptabelt å ta lett på kravene! Imidlertid viste det seg at Metodistkirken de senere årene hadde oversett kravet om å få godkjent alle endringer i vigselsritualet som ble brukt. Denne saken sprakk i media i løpet av sommeren 2023,

Det ble diskutert religionspolitikk så fillene føyk under Arendalsuka 2023.

og etter en del medieoppmerksomhet ba både styret og RPU administrasjonen utarbeide en vigselveileder som kunne danne en standard for hvordan våre medlemssamfunn skulle håndtere vigselseretten. Denne veilederen ble arbeidet med utover høsten, og etter kvalitetssikring hos Statsforvalteren ble den distribuert til våre medlemssamfunn og publisert på våre nettsider på nyåret.

Evnen til å lytte

En liten stab på et kontor i Oslo kan ikke få med seg alle nyanser og enkeltsaker som dukker opp i løpet av et år. Da er det viktig å ha gode lytteposter. RPU er en slik, det samme er styremøtene. Flere saker har blitt tatt opp og håndtert via slike innmeldte saker i løpet av året. Møtene i RPU er også preget av evnen til å lytte. Men i mindre grad på sak – her er det verdien respekt og likeverd som kommer i fokus. Alle medlemmene lytter til hva de andre sier. Og alle innspill er likeverdige, enten det kommer fra et lite samfunn eller et stort. Man er ikke alltid enige i konklus-

joner, men historiene lyttes til. Dette skaper et åpent og fordomsfritt miljø hvor alle spørsmål kan tas opp. Og dette er helt avgjørende for at et fellesskap som NKR skal kunne fungere – evnen til å lytte ut, og evnen til å lytte seg inn på hva som kommuniseres.

Året sett under ett har vært krevende, men interessant. For undertegnede som var ny i stillingen i januar 2023 har det vært mye å sette seg inn i og mange pågående prosesser å lese seg opp på. En ting som slår meg er at det for NKR er viktig å være i en smidig posisjon, der vi evner å ta tak i saker som dukker opp og bidra aktivt i opplysning og debatt. NKR har et åpent og godt forhold til myndighetene, og vi opplever at vi blir lyttet til og våre innspill blir tatt på alvor. I tillegg opplever vi stor tillit fra våre medlemssamfunn, og dette setter oss i stand til å være et verktøy for samhandling, dialog og økumenikk i praksis.

Teologiske samtaler i små og store rom

Norsk Teologisk Samtaleforum jobber med prosjekt om religionsteologi: Hva vil det si fra et kristent ståsted å tro på noe annet?

Norsk Teologisk Samtaleforum (NTSF) er teologigruppen i Norges Kristne Råd, tilsvarende Faith & Order i Kirkenes Verdensråd. NTSF er blant de bredest sammensatte økumeniske teologigrupper i verden i og med at hele spennet av kristne kirker og menigheter er representert. Det gjør at mange ulike perspektiver ligger på bordet i arbeidet som gjøres.

Religionsteologi

De siste to årene har NTSF hatt et prosjekt om religionsteologi, altså hva de enkelte kirkenes lærer om mennesker som tilhører andre religioner eller ingen religion. Hva vil det si fra et kristent ståsted å tro på noe annet? Hva sier kristen teologi om den religiøst andre? I løpet av 2024 vil prosjektet fullføres og det vil bli utgitt et ressurshefte til bruk i menighetene. Prosjektet har noen teoretiske tilnærminger som kan være nyttige for lokale samtaler, det har et praktisk fokus rundt hvordan kirkelige handlinger som vigsel og gravferd og kristne praksiser som bønn kan innebære religionsmøter. Prosjektet er også en gjennomtekning av teologiske spørsmål i forhold til andre religioner hvor hvert enkelt kirkesamfunn bidrar.

Resultatet av prosjektet er for gruppas del en økt bevissthet om hvordan man er kirke i et flerreligiøst samfunn, om det logiske og nødvendige i en teologi som anerkjenner alle mennesker, balansert opp mot kirkenes misjonale karakter og det at alle som ønsker kan bli en del av menighetsfellesskapet. Det er mål at denne økte bevisstheten også vil kunne skje i regionale og lokale sammenhenger ved hjelp av ressursheftet. Heftet vil også være nyttig for religionsdialogen lokalt og nasjonalt.

Internasjonalt samarbeid

Januar 2023 var Norge vertskap for den årlige nordisk-baltiske Faith and Order-samlingen. Vi møttes under en konferansedag på Sundvollen

Konferansehotell. Der hadde vi møter med internasjonale ledere for Faith and Order-arbeidet i Kirkenes Verdensråd. Vi lyttet også til forelesninger og hadde gode og fruktbare drøftinger om klimateologi med et pilgrimsperspektiv og om de teologiske sidene ved Russlands angrep på Ukraina.

Prosjektet «Kvinner i lederroller i norske frikirker»

Norges Kristne Råd inngikk i 2022 et samarbeid med et forskningsprosjekt «Kvinner i lederroller i norske frikirker» i regi av MF ved forskningslederne Linn Sæbø Rystad og Hilde Marie Movafagh. Forskningsgruppen er nå ferdige med det empiriske arbeidet, og forskningsresultatene vil bli utgitt som bok februar 2025 med oppfølging i form av seminarer, styresamtaler og nettverkssamlinger i tillegg til at forskningen i seg selv også vil presenteres i internasjonale tidsskrifter og på konferanser.

Forskningsprosjektet har vært utført av en gruppe på 12 forskere tilknyttet 5 norske utdanningsinstitusjoner. Disse har forsket på 8 ulike frikirkesamfunn, med et særlig fokus på rollen som pastor, prest eller offiser. Igjennom intervjuer med kvinner i slike lederroller har vi fått bedre innsikt i hvordan disse kvinnene opplever sin arbeidshverdag og hvordan det faktisk er å være kvinne i disse rollene i dag. Her fikk prosjektet sine første tilgjengelige resultater høsten 2023 i form av en masteravhandling som har hatt et særlig fokus på hvordan unge kvinner som har arbeidet som prest/pastor/offiser i inntil tre år opplever sin arbeidshverdag.

Prosjektet har også en historisk komponent der historier om kvinner som har vært i lederroller i frikirkene allerede i 1880-årene og på begynnelsen av 1900-tallet, men som har gått under radaren i norsk historiefortelling, skrives frem. Tilsvarende forskning er ikke foretatt i Norge

Teologiske diskusjoner under Faith and order-konferansen på Sundvollen 2023.

tidligere og er en viktig ressurs i hvordan kirkene kan legge til rette for en bedre arbeidshverdag for kvinner i disse rollene.

Norges Kristne Råd er opptatt av å følge opp forskningen med seminarer og fagdager som tar opp de utfordringene som funnene viser at kvinnene erfarer i slike stillinger, samt andre tiltak som forskningen peker på at det er behov for. Forskningsgruppen har holdt styret oppdatert, og det er blitt lagt til rette for styresamtaler om temaet. Et nettverk for kvinnelige ledere er etablert, og det har blitt avholdt en fagkonferanse i samarbeid med MF og debatt under Arendalsuka om tematikken.

Nå planlegges det flere arrangementer som skal sette søkelys på og drøfter likestilling og kvinners erfaringer i kirkene, og vi kommer til å fortsette arbeidet for bedre betingelser for kvinner i lederroller i kirkene.

CEC har vedtatt ny strategi: – Jeg har troen

Delegater fra 113 medlemskirker i Conference of European Churches (CEC), de nasjonaløkumeniske rådene og andre partnerorganisasjoner har i nesten en uke vært samlet til generalforsamling i Tallinn under temaet «Under Guds velsignelse skaper vi framtida». (For sidefoto: Albin Hillert/CEC)

I går var det slutt og over 300 deltakere reiste hjem. Da var nytt styre valgt, ny strategi vedtatt – sammen med ett hovedbudskap som oppsummerte generalforsamling og tre sentrale uttalelser vedtatt. (Se hovedpunkter og dokumenter nederst i saken)

Generalsekretær Erhard Hermansen i Norges Kristne Råd var på forhånd spent på ny strategi og retning for CECs arbeid. Nå opplever han at det går i riktig retning.

Han ser det som en samlende strategi for kirkene i Europa, som mer enn noen gang trenger vi nettopp det, å stå samlet, ikke minst i møte med et Europa med en rekke utfordringer.

– Strategien ivaretar og forener de mange innspill som kom under generalforsamlingen, og svarer også på de stemmer vi eksternt lyttet til, sier Hermansen.

Han erfarte også at de små samtalen bidro i prosessen mot en samlet strategi – også her ble viktigheten gjennomsiktighet utførlig diskutert. De skjedde i småmøter og i plenumsforhandlinger – men også i pausene.

Strategien ivaretar og forener de mange innspill som kom under generalforsamlingen, og svarer også på de stemmer vi eksternt lyttet til.

Vektla viktigheten av gjennomsiktighet
Bakgrunnen var at CEC de siste par årene har gjort en del grep for å avgrense CECs oppgaver, samtidig som det er flere som har reist spørsmål om dette er gjort på en god og hensiktsmessig måte.

Et ord som ble brukt gjennomgående var «transparent» – ikke minst fra den norske delegasjonen.

– Det henger nok sammen med de endringer som var gjort de siste årene, hvor mange opplevde at

medlemskirkene i for liten grad var involvert, og at det til møte var svært begrenset med saksdokumenter. At CEC skal være «transparent» var viktig for medlemskirkene og også ble tatt inn i strategidokumentet.

At CEC skal være «transparent» var viktig for medlemskirkene og også ble tatt inn i strategidokumentet.

Femårsstragi

Han har tro på at den vedtatte strategien for CECs arbeid de neste fem årene er utformet slik at medlemskirkene, de nasjonaløkumeniske rådene og CECs øvrige partnere både kjenner seg ivaretatt, og har gitt en god retning for arbeidet.

– Etter flere utkast og mange innspill samlet generalforsamlingen seg om en femårig strategi som bærer overskriften «All One in Christ». Den er både en ramme rundt CEC sitt arbeid, men angir også konkrete områder å arbeide med, og den nevner også noen særlig viktige samarbeidspartnere, sier Hermansen.

Strategien inneholder viktige punkter som å danne en sterk plattform for dialog og samarbeid om saker som er viktig for kirkene i Europa, som blant annet fred, klimarettferdighet (i samarbeid med European Christian Environmental Network) og migrasjon (i samarbeid med Churches Commission for Migrants in Europe).

Andre områder som nevnes handler om å etablere og utvikle ferdigheter innenfor de to gjensidig avhengige områdene av offentlig teologi og politisk påvirkning, følge med på hva medlemskirkene selv gjør i sitt samfunnsengasjement og hjelpe dem slik de blir bedt om, samt bygge langvarige broer mellom medlemskirker og europeiske politiske institusjoner.

DEN NORSKE DELEGASJONEN: Pål Kristian Balstad, sokneprest i Trefoldighet, freds- og forsoningskirken i Oslo, Beate Fagerli, (teologisk rådgiver i Mellomkirkelig råd/ Kirkerådet), Biskop Kari Mangrud Alvsvåg i Borg, Andreas Aarflot (tidligere styremedlem i CEC), Berit Hagen Agøy fagdirektør i Kirkerådet, biskop emeritus Atle Sommerfeldt, Thomas Raadum Iversen, leder i Ungdommens kirkemøte (Den norske kirke), og generalsekretær Erhard Hermansen i NKR.

Viktige punkter fra forhandlingene om strategien:

- Medlemskirkene beskrev et mangfoldig Europa, og oppfordret KEK til å konsultere og bruke medlemskirkene aktivt for nettopp å kunne være relevant i forskjellige kontekster.
- Fred ble løftet frem, med et særlig fokus på Ukraina. Men også arbeidet for stabile demokratier og fred i regionen (Belarus) ble vektlagt. Som en del av dette arbeidet inngår arbeid for å beskytte kirker og religiøse samlingssteder, slik at folk i Europa kan være trygge i bønn. Nagorno-Karabakh ble særlig trukket frem i denne sammenhengen.
- Svært viktig i forhandlingene var det å få med kirkenes engasjement for klima og miljø, og arbeidet med migranter. Her fikk medlemskirkene frem at samarbeidet med ECEN og CCME er svært viktig, og signaliserte dermed at det forrige styrets kutt i støtten til disse nettverkene/organisasjonene må kompenseres med en reforhandling av samarbeidet.

Til v. Pål Kristian Balstad, sokneprest i Trefoldighet, freds- og forsoningskirken i Oslo, t.h Thomas Raadum Iversen, leder i Ungdommens kirkemøte (Den norske kirke)

Fornyhet samarbeid med kristne råd i sørlige Afrika

I månedsskiftet august-september møtte de nordiske kristne rådene ti andre kristne råd fra sørlige Afrika i Johannesburg, Sør-Afrika, for å dele erfaringer og utfordringer og finne måter å jobbe sammen for en bedre verden gjennom FOCCISA-samarbeidet.

FOCCISA (Fellowship of Christian Councils in Southern Africa) ble grunnlagt i 1980 for å støtte kampen mot apartheid i Sør-Afrika. I 1988 sluttet kirkene i de nordiske europeiske landene seg til kampen mot apartheid. Dette ble starten på et viktig kirke-til-kirke-samarbeid mellom de nasjonale kristne rådene i Norden og nasjonale kristne råd fra Angola, Botswana, Lesotho, Mosambik, Malawi, Sør-Afrika, Tanzania og Zambia, kjent under navnet The Nordic-FOCCISA cooperation.

FOCCISA står i tradisjonene etter Desmond Tutu, som var leder for Sør-Afrikas kristne råd fra 1978 til 1985. I det sørlige Afrika har kristne ledere og aktører vært instrumentelle i arbeidet for sosial rettferdighet, fred og forsoning og mot vold og overgrep.

I dag står de nasjonale rådene fortsatt overfor mange vanskelige sosiale og politiske utfordringer innen helse, likestilling, økologisk og økonomisk rettferdighet, menneskehandel, migrasjon og demokratispørsmål. De kristne rådene har en stemme som blir hørt på fra politisk nivå, ut i hele samfunnet og inn i familiene. Men mange av de organisatoriske strukturene har blitt svakere både blant de nasjonale kristne rådene og det regionale FOCCISA. De har hatt utfordringer med å tiltrekke seg økonomisk støtte i en stadig mer profesjonalisert sektor og derigjennom tilegne seg den tekniske kompetansen som er helt avgjørende i deres arbeid.

Fortsatt kamp mot urettferdighet gjennom

kirke-til-kirke samarbeid

Generalsekretær i Norges Kristne Råd, Erhard Hermansen mener at kirke-til-kirke-samarbeidet i dag er viktigere enn noen gang for å bygge solidaritet og en sterk internasjonal og regional stemme for å møte flere utfordringer ulike deler av verden står overfor.

– Det er store utfordringer i regionen, men også mange muligheter hvor kirken kan utgjøre en forskjell. Kirkene er overalt i samfunnet og har en større uformell makt i regionen her enn f. Eks i Norden. Samtidig sitter vi på en del erfaringer og kompetanse som har stor overføringsverdi. Derfor kan FOCCISA være et verktøy for ressursutvikling og samhandling, sier Hermansen.

Det springende punktet gjennom hele møtet var å beskrive hvilke behov som er størst i FOCCISA, slik at FOCCISA kan styrke seg som organisasjon og samle seg om noe viktige programområder, men også erfaringsdeling og dele om gjensidige forventninger til det økumeniske samarbeidet.

– Det har rørt meg å høre på så åpenhjertige beskrivelser av vansker man møter. Det blir veldig tydelig at vi har troen til felles og at vi trenger hverandre i den verdensomspennende kirken, sier Jan Eckerdal fra Sveriges Kristna Råd.

Vedtak om fornyhet samarbeid

Tema for møtet var «Kirker sammen i tro og handling» og i en felles avtale vedtok rådene å fornye samarbeidet mellom nord og sør ved å støtte hverandre, dele ressurser og bygge kapasitet, og

Erhard Hermansen deler erfaringer fra Norge med generalsekretærene fra FOCCISA

fremfor alt å be for hverandre. I avtalen beskrives det et økt fokus på helse og kjønn, herunder kjønnsbasert vold, klimarettferdighet, kampen mot moderne slaveri, migrasjonsutfordringer, demokratiutvikling og godt styresett.

Generalsekretær Hermansen er optimistiske med tanke på det framtidige samarbeidet:

– Jeg er svært glad for den fornyede samarbeidsavtalen vi underskrev. Disse dagene i Johannesburg var preget av en sterk gjensidig tillit, og det var rom for direkte utfordringer til hverandre. Samtidig gjorde det sterkt inntrykk på meg å lytte til de åpenhjertige beskrivelsene av de utfordringer FOCCISA møter, nettopp derfor vil vi stå sammen med dem i årene framover, forteller Hermansen.

Styreleder i FOCCISA, Moses Matonya og Erhard Hermansen signerer den nye samarbeidsavtalen i Nordic-FOCCISA-samarbeidet

MEDLEMMER**Brunstad Christian Church**www.bcc.no**Den anglikanske kirke i Norge**www.osloanglicans.no**Den Etiopiske Ortodokse kirke i Norge**<http://www.eotcnor.no>**Den Evangelisk Lutherske Frikirke**www.frikirken.no**Den finländska evangelisk-lutherska församlingen i Norge**finskekirken.com**Den Islandske Menigheten**<https://www.kirkjan.no/>**Den katolske kirke**www.katolsk.no**Den nordisk-katolske kirke**www.nordiskkatolsk.no**Den norske kirke**www.kirken.no**Den ortodokse kirke i Norge- Hellige Nikolai menighet**www.ortodoks.com**Den tyskspråklige menighet i Norge**www.deutschegemeinde.no**Den greske orthodoxe menighet Evangelismos tis Theotokou (Maria Bebudelse)**www.greskorthodokskirke.no**Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn**www.delk.no**Det Norske Baptistsamfunn**www.baptist.no**Den serbisk ortodokse kirke i Norge - HL. Vasilije Ostroski menighet****Frelsesarmeen**www.frelsesarmeen.no**Guds Menighet, Vegårshei**www.gudsmenighet.no**Kvekersamfunnet**www.kveker.org**Metodistkirken i Norge**www.metodistkirken.no**Misjonskirken Norge**www.mknu.no**Oslo Kristne Senter**www.oks.no**Pinsebevegelsen i Norge**www.pinsebevegelsen.no**Svenska kyrkan i Norge**www.svenskakyrkan.se/oslo**Østfoldkirken**www.ostfoldkirken.no

.....

OBSERVATØRER**Syudedags Adventistkirken**www.adventist.no

.....

TILSLUTTEDE ØKUMENISKE ORGANISASJONER**Blå Kors Norge**www.blakors.no**Den Etiopiske Ortodokse Tewahedo kirke i Nord- og Vest-Europa, Bispedømmet Mahidere Sibehat Kidist Lideta Lemariam kirke i Oslo-Norge****Det Norske Bibelselskap**www.bibel.no**Digni**www.digni.no**Kirkens Nødhjelp**www.kirkensnodhjelp.no**NORME - Norsk Råd for Misjon og Evangelisering**www.norme.no

Ida Marie
Haugen Gilbert

Ester Madelen
Lorentsen

Elin Finnseth
Sæverås

Lemma Desta

Norges Kristne Råd
30 år

Stab
2023

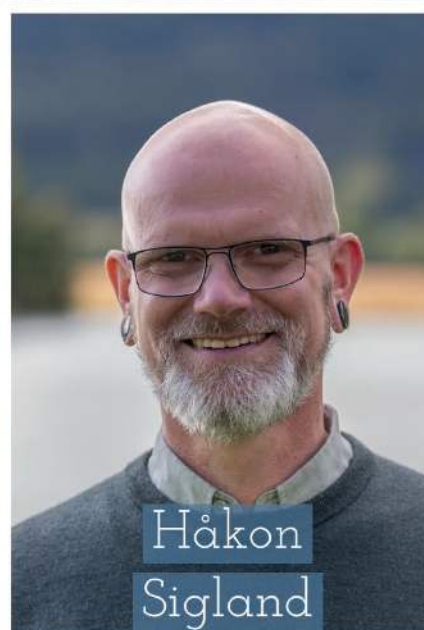
Gjermund
Øystese

Kjetil
Sigerseth

Erhard
Hermansen

Håkon
Sigland

Administrasjon og forvaltning

STYRET

Per Anders Sandgren, Svenska kyrkan i Norge leder
 Jarle Skullerud, Den Evangelisk Lutherske Frikirke, nestleder
 Øystein Gjerme, Pinsebevegelsen
 Bjørn Bjørnø, Baptistkirken Norge
 Ingull Grefslie, Metodistkirken
 Knud Welander, Frelsesarmeen
 Olav Fykse Tveit, Den norske kirke
 Kristin Gunleiksrud Raaum, Den norske kirke
 Siri Iversen Misjonskirken Norge
 Bernt Eidsvig, Den katolske kirke
 Harald Kronstad, Brunstad Christian Church
 Inga Hardardóttir, Den islandske menigheten i Norge
 Kiriaki Papadopoulou Samuelsen, Den gresk-ortodokse kirke i Norge (gruppe av ortodokse menigheter)

STAB

Erhard Hermansen, generalsekretær
 Håkon Sigland, Administrasjonsleder
 Ester Madelen Lorentsen, teologisk rådgiver (ansatt faom. 1. september)
 Elin Finnseth Sæverås, prosjektleder Global info
 Lemma Desta, rådgiver migrasjon og flerkulturelt arbeid
 Gjermund Øystese, kommunikasjon-
 rådgiver
 Ida Marie Haugen Gilbert, kommunikas-
 jonsrådgiver
 Kjetil Sigerseth, prosjek-
 tleder «Kirke på nye måter»

Staben holder til i Kirkens hus i Rådhusgt. 1-3 i Oslo og er samlokalisert med KABB og Muslimske Dialognettverk, Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn, Den finske menigheten og Stiftelsen Karibu.

STYRINGSGRUPPER OG UTVALG

Flerkulturelt kirkelig nettverk

Den norske kirke: Steinar Ims/Anders Jordet
 Baptistkirken Norge: Peter Ngaidam
 Kvekersamfunnet: Sunniva Vad Flaten,

Tommy Vad Flaten
 Kirkens Nødhjelp: Siv Bonde
 Kirkens Bymisjon: Steinar Eraker
 Kristent Interkulturelt Arbeid: Rune Fiskerstrand
 Den kinesiske menigheten: Xida Chen
 Den Angelikanske kirke: Joanne Udal
 Metodistkirken: William H. Lovelace

Ressursgruppen for Kirke på nye måter

Kjetil Sigerseth (Norges Kristne Råd)
 Knut Refsdal (Metodistkirken)
 Øivind Refvik (NMS)
 Trine Syvertsen (Den norske kirke)
 Ann Pender (Frelsesarmeen)

Norsk Teologisk Samtaleforum

Hilde Marie Movafagh (leder), Metodistkirken
 Tor Tjeransen (nestleder), Adventistkirken
 Harald Kronstad, Brunstad Christian Church
 Andrew John Thomas, Den anglikanske kirke
 Oddvar Moi, Den katolske kirke
 Cornelius Onwuekwe, Den katolske kirke
 Harald Hauge, Den norske kirke
 Beate Fagerli, Den norske kirke
 Dragan Jovanov, Den serbisk ortodokse kirke
 Lutz Tietje, Den tyske menighet i Norge
 Kliment, Den ortodokse kirke
 Linda Aadne, Baptistkirken Norge
 Thormod Langeland, Frelsesarmeen
 Egil Mardal Johannessen, Kvekersamfunnet
 Marit Kromberg, Kvekersamfunnet
 Tommy Vad Funderud, Kvekersamfunnet
 Anne Grete Spæren Rørvik, Metodistkirken
 Reidar Salvesen, Misjonskirken Norge
 Pål Helmersen, Pinsebevegelsen
 Per Anders Sandgren, Svenska kyrkan
 Inga Hardardóttir, Den Islandske menighet
 Jostein Ørum, Den Evangelisk Lutherske Frikirken

Religionspolitisk utvalg

Leder: Jan Eilert Aakre, Pinsebevegelsen i Norge
 Vara: Yngve Brosstad, Misjonskirken Norge
 Medlemmer:
 Baptistkirken Norge: Roger Dahl
 Den Evangelisk Lutherske Frikirke: Gunnar Johnsen

Den finske menigheten i Norge: Anssi Elenius
 Den islandske menighet i Norge: Inga Hardardottir
 Den katolske kirke: Torbjørn Olsen
 Den norske kirke: Thorbjørn Backer
 Hjorthaug, Steinar Ims
 Den serbisk-ortodokse kirke: Dan Urdesic
 Den tyskspråklige menighet i Norge: Lutz Tietje
 Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn: Torgeir Devik
 Kvekersamfunnet: Eivind Bryne
 Metodistkirken i Norge: Ingull Grefslie
 Misjonskirken Norge: Ingunn Folkestad Breistein
 Svenska kyrkan i Norge: Per Anders Sandgren
 Syvendedags Adventistkirken: Marianne Dyrud
 Observatør:
 Kristen-Norges Innkjøpsfelleskap (KNIF): Kåre Rønningen

SAMARBEIDSRELASJONER

NKR er medlem av Frivillighet Norge, Kristen-Norges Innkjøpsfelleskap (KNIF), K-Stud, Forum for utvikling og miljø, Churches' Commission for Migrants in Europe og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn.

Sekretariatet følger opp kontakten og samarbeidet med økumeniske råd og kirker i Norden og Baltikum samt økumeniske råd i Europa og globalt. Oppdateringer fra norske representanter i Kirkenes Verdensråds (KV) sentralkomiteé og Konferansen av Europeiske Kirkers (KEK) Governing Board står jevnlig på dagsorden i NKRs styre.

NKR er representert i en lang rekke nettverk og arbeidsgrupper, blant andre:

- Den norske styringsgruppa i KV's «Ecumenical Accompaniment for Palestine and Israel»: Erhard Hermansen.
- Det Norske Bibelselskap - Representantskapet: Erhard Hermansen.
- Ecumenical Network for Sudan & South Sudan i regi av KV: Erhard Hermansen.
- Forum for Sudan og Sør-Sudan. Erhard Hermansen.
- Great Lakes-nettverket: Erhard Hermansen.

en.

- Interreligiøst nettverk for klimamobilisering: Erhard Hermansen.

• Kirkelig Ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep. Styret: Øyvind Haraldseid. Representantskapet: Erhard Hermansen og Sindre Bostad. Vara: Karin Thompson.

- Kirkens Nødhjelp - Representantskapet: Erhard Hermansen.
- Komiteen for internasjonale spørsmål i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke: Elin F. Sæverås

- KEKs fredsgruppe: Anne-May Agerup.
- Kontaktgruppa mellom Muslimske Dialognettverk og Mellomkirkelig råd for Den norske kirke: Erhard Hermansen.
- Norsk Råd for Misjon og Evangelisering (NORME): Erhard Hermansen.
- Referansegruppa for kurset «Å være religiøs leder i det norske samfunnet» ved Universitetet i Oslo: Lemma Desta.
- Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn - Lederforum: Per Anders Sandgren
- Rådet: Erhard Hermansen, Ingull Grefslie, Sara Faugstadmo Berg. Vara: Håkon Sigland.
- RORG-nettverket: Elin F. Sæverås.
- Forum for utvikling og miljø (ForUM): Elin F. Sæverås og Gjermund Øystese.
- MF vitenskapelige høgskole - Råd for samarbeid med arbeidslivet: Erhard Hermansen.
- Teologisk fakultet, UiO - Råd for samarbeid med arbeidslivet: Erhard Hermansen
- Arbeidsgruppe (ForUM) for rapportering på bærekraftsmålene fra sivilsamfunn (Voluntary National Review): Gjermund Øystese
- Nordic Ecumenical Green network v/ Gjermund Øystese.

Artikler 2023

Felleskap og likeverd – i en krevende tid

Leder i Norges Kristne Råd, Berit Agøy, takket av som leder under generalforsamlingen i Drammen i mars.

Hvis jeg bare fikk neune én kristen verdi - så ville det vært inkludering.

Fikk jeg neune én til ville det vært likeverd.

Sist vi møttes, i september 2021, var det en glipe i pandemien, i desember ble landet stengt ned igjen. Å vende tilbake til det vanlige livet har vært krevende, både i menighetsarbeidet, og for mange også i privatlivet. Det viste seg vanskelig å komme seg ut igjen for å delta i menighetsaktiviteter. Dette rammer også annet organisasjons- og kulturliv. Mange kurver peker nå nedover.

Årsmeldingene for 2021 og 2022 viser hvorledes Norges Kristne Råd har bistått medlemskirkene i denne krevende tida. Generalsekretær Erhard Hermansen og hans stab fortjener en stor takk for pågangsmot, kreativitet – og ikke minst mye hardt arbeid de siste par årene. Som styreleder kan jeg bevitne at Erhard ikke respekterer normalarbeidsdagen. På den annen side er det mye som tyder på at han har det gøy og trives i jobben. Det må skyldes alle de flotte folkene han møter!

Den globale pandemien var tung, men det skulle bli enda tyngre. 24. februar i fjor, invaderte Russland Ukraina, og en «gammeldags krig» viste seg i all sin grusomhet. Det er uvirkelig at vårt naboland fører en brutal krig i Europa. Millioner av ukrainere drives på flukt, og tapstallene på begge sider er forskrekkelige. Krigens følger er vi godt kjent med, jeg skal ikke utdype dem i denne talen. For vi skal snart drøfte Norges Kristne Råds arbeid siden forrige rådsmøte, og da får vi rikelig anledning til å reflektere over hva krigen gjør med oss og hvordan kirkene påvirkes.

Å følge Jesus der livet skjer

Tema for generalforsamlingen er «Å følge Jesus der livet skjer». Jeg må innrømme at jeg har grublet litt over den formuleringen. Ifølge synonymordboka finnes det 128 ord for liv på bokmål. Dere får slå opp selv. Veldig mange av ordene handler om bevegelse. Det er liv og røre, glede, munterhet, lyst og spiritualitet. Men også leven, kaos, forvirring og opprør.

«Å følge Jesus der livet skjer» innebærer å utsette seg for det uforutsigbare. Kanskje må du bevege deg ut av det kjente og inn i et fremmed grenseland, for å et nytt syn på livet. Kanskje kommer klarsynet og livsgleden når du gjør noe annerledes, når du tør å møte et kaos og våger et opprør. Kanskje må du slippe noen nye mennesker inn i livet ditt eller oppsøke et sted du aldri før har vært. Kanskje må du

prøve ut en tanke som gjør deg forvirret og usikker. Kanskje må du gi slipp på noe du holdt fast i.

Livet skjer der noe beveger seg. Bevegelsen kan finne sted utenfor din komfortsone. Mon tro om det ikke nettopp er der Jesus er. Jo mer jeg leser i evangeliene, jo mer slår det meg hvor ofte Jesus befinner seg i samfunnets grenseland. Han ser randsone-menneskene som andre unngår. Jesus løfter dem opp, gir dem tilbake verdigheten og passere dem inn igjen i fellesskapet. Noen av dem får bokstavelig talt livet tilbake.

Kristendommens kjerne

Hvis jeg bare fikk neune én kristen verdi – så ville det vært inkludering. Fikk jeg neune én til ville det vært likeverd.

Å bli inkludert i fellesskapet på en likeverdig måte er for meg noe av kjernen i kristendommen.

Eller formulert i litt mer teologiske termer: Vi er alle skapt i Guds bilde, som likeverdige og til fellesskap med Gud og med hverandre. Guds nåde og kjærlighet drar oss inn igjen, når vi glipper ut av fellesskapet. «Å følge Jesus der livet skjer» er å være sann mot seg selv, men også å ta vare på medmennesker og på alt liv som Gud skaper. Etterfølgelsen skjer ofte i glede og takknemlighet, men iblant kreves det viljestyrke, hardt arbeid og ikke minst mot. Det det er liv, er det bevegelse, og vi vet ikke alltid på forhold hvor den fører oss hen.

Felleskap forvitrer - ulikhetene øker

Hvorfor velger jeg en slik litt svevende inngang på styreleders tale? Vi lever i en tid hvor liv trues og ødelegges og hvor fellesskap forvitrer. Menneskers likeverd er under press på mange måter. Dette er etter min mening, blant de største utfordringene vi nå står overfor.

For første gang på lenge opplever vi en økning i global fattigdom, og mange av bærekraftsmålene reverseres. Det ble mer vold i nære relasjoner under pandemien, og likestillingen gikk tilbake. Flere barn droppet ut av skolen – mange for alltid. De rike ble enda rikere slik at ulikhetene økte, globalt og internt i enkelte land. De mest sårbare ble enda mer utsatt og utenfor. Alt dette skjedde samtidig som det

biologiske mangfoldet svinner faretruende raskt, og klimaendringene blir mer og mer dramatiske og merkbare.

Stor ulikhet og polarisering utarmer fellesskap, skaper motsetninger og øker mistillit og uro. Ulikhet gir utrygghet. Det er en tendens at gruppedannelser som baserer seg på forskjeller - i etnisitet, religion, kjønn, kultur og politiske oppfatninger. Jeg aner at vi også her i Norge stilltiende aksepterer en økende forskjellsbehandling. Den sniker seg inn på nye områder. Det som tidligere ble oppfattet som provoserende og populistiske ytringer om at det er greit at det er litt forskjell på folk, glir inn som almene oppfatninger.

I flere land ser vi hvordan rettigheter som er kjempet fram, nå trues, og demokratiet svekkes der hvor høyrepopulistiske og autoritære regime overtar. Litt under 30 % av jordas befolkning bor nå i et demokrati. Om lag 70 % bor i autokratier, hvor den politiske makten i hovedsak er samlet hos én eller få personer. Dette er ofte diktaturer.

Rasismen på frammarsj

I går var det FN-dagen mot rasisme, en årlig påminning om noe av det verste vi mennesker har stelt i stand. Rasismen er på frammarsj, og det vi trodde vi for lengst var ferdig med, popper opp igjen som et troll av eska. Rasisme er forskjellsbehandling som grupperer og rangerer mennesker i et hierarki. De som mener å være øverst i hierarkiet, tiltar seg retten og makten til å definere og kontrollere andres livsutfoldelse. Menneskeverdet og friheten graderes og noen utestenges fra fellesskapene bare fordi de tilhører feil gruppe – de er «de andre».

Dette skjer også i våre kirker. Diskriminering begynnes på ulike måter. Noen ganger kan det være det akseptable «lovlig forskjellsbehandling», andre ganger er utestengelsen et resultat av en bevisst eller ubevisst oppfatning av noen har (en gudommelig?) rett til å bestemme over hva andre kan og bør gjøre. Jeg er sikker på at det er mange her i forsamlingen som har erfaringer med å bli utestengt eller hindret på måter som gjorde at selvfølelsen ble tyntslitt og frimodigheten forsvant. Rasismen krymper mennesket slik at man etter hvert ser på seg selv som mindreverdig. Det er hardt arbeid å reise seg opp igjen.

I juni legger Sannhets- og forsoningskommisjonen fram sin rapport om fornorskingsprosessene over-

for samer og kvener. Norge har ingen stolt i historie om hvordan vi har forholdt oss til vårt urfolk og nasjonale minoriteter. Behandlingene av jødene er en skamlett i norsk historie. Fosen-demonstrasjonene og den økende antisemittisme minner oss på at maktmisbruk og diskriminering ikke er historie, men noe som fortsatt pågår. Arnulf Øverlands advarsel om å ikke tåle så inderlig vel den urett som ikke rammer deg selv, gjelder fortsatt.

Kirkens motkraft

Kirken både kan og må være en motkraft til rasisme og diskriminering. De første kristne menighetene skilte seg ut ved å romme mennesker med svært ulik bakgrunn.

«Her er ikke jøde eller greker, her er ikke slave eller fri, her er ikke mann og kvinne. Dere er alle én i Kristus Jesus.» Påstanden var provoserende den gang – og er det fremdeles. Kirken har strukket seg mot dette idealet i 2000 år, men feilet grovt mange ganger. Likevel må vi fastholde menneskers likeverd, igjen og igjen – og igjen.

Neste år skal vi feire tusenårsjubileet for den første kristenretten i Norge som ble etablert på Mosterttinget. Det mest radikale ved de nye lovene var bruddet med forestillingen om at noen mennesker var mindre verd enn andre. Kristendommens likeverdstanke smøg seg etter hvert inn i folks forestillinger og skapte nye og mer likeverdige fellesskap. Ordet for «frelse» kommer av det norrøne «fri hals». Frelse betød at trelen ble kvitt lenken som var bundet rundt halsen. Fra å være andres eiendom ble trelen fri og gitt samme menneskeverd som andre. I dag, tusen år etterpå, bygger vi samfunnet på kristne og humanistiske verdier, men også på menneskerettigheter, demokrati og likhet for loven. Kirkene skal med frimodighet minne om at den norske rettstaten og velferdssamfunnet er tuftet på den kristne likeverdstanden.

I det økumeniske arbeidet bygger vi på at samholdet ikke er avhengig av at vi er like, men på at vi er likeverdige. Vi har erfart at mangfold og forskjeller beriker og ikke truer fellesskapet. Vi har kjent at det krever vilje å fastholde respekten for de som er annerledes og gi alle samme rett til å gi uttrykk for egne meninger, uten å kjenne seg uglesett eller utestengt.

Norges Kristne Råd favner bredden av kirkesamfunn i Norge og har drøyt 70 % av befolkningen

som medlemmer. Hva kan skje om vi forener våre krefter og sammen står opp imot rasisme og diskriminering? Og ikke minst, om vi i våre egne fellesskap viste hvordan ulike meninger og bakgrunner kan styrke og ikke true samholdet. Ordet «sammen» dukker opp mange steder i programmet for dette møtet. Hva betyr det å være «sammen» - nå vi utfordres av forskjeller?

Jeg skal nå mot slutten nevne to helt forskjellige og aktuelle eksempler som utfordrer oss til handling. På hver sin måte handler de om fellesskap og likeverd.

Er flyktninger likeverdige?

For første gang på veldig lenge kom krigens ufattelige lidelser nær oss, ikke bare gjennom skjermene, men ved at ukrainske flyktninger befant seg midt iblant oss.

Vi tok imot dem med åpne armer, brukte av fellesskapets ressurser og stilte opp for dem som rømte for livet. Ukrainerne ble ønsket velkommen i våre fellesskap. Mange har gjort en fantastisk innsats for dem. Ikke minst har mange menigheter tatt imot og inkludert ukrainske flyktninger på en eksemplarisk måte. Nestekjærligheten har vært på ferde i samfunnet.

Men hva med andre flyktninger? Denne uka hadde Norges Kristne Råd hatt besøk av Den kirkelige migrasjonskommisjonen i Europa. De kunne fortelle at asylsøkere, som er litt mørkere i huden en ukrainerne og som ikke er kristne, fortsatt avvises ved Europas genser. De fortalte om rom og utenlandsstudenter i Ukraina som ikke fikk bli med flyktningstransportene. Vi hørte om mottak som flyttet ut flyktninger fra Syria og Nord-Afrika for å gi plass til ukrainerne, og som begynte å servere bedre mat. Vi ble minnet om alle dem som fortsatt drukner i Middelhavet. Det finne eksempler på at å hjelpe slike flyktninger blir kriminalisert. Nestekjærligheten forbyr.

Slik forskjellsbehandling er rasisme. Rasismen kalles i USA for menneskehetens ursynd. De som ligner på oss – som er inkludert i vår flokk – behandler vi på en annen og bedre måte enn de andre. Det er naturlig og fint å ville verne om flokken sin. De som er annerledes er vi mer skeptiske til. Biologer og psykologer kan forklare dette med at vi er utstyrt med en forsvarsmekanisme som skal verne oss

mot fremmede og farer. Men det menneskelige i oss viser seg i at vi faktisk er i stand til å overstyre dette instinktet og behandle alle mennesker som likeverdige. Jeg ser dette som glimt av vår gudbilledlighet. At vi faktisk er i stand til å stole på og møte fremmede med tillitt og omsorg, er for meg tegn på at himmelriket er i bevegelse. Nestekjærligheten er motkraften til rasismen.

Bevar de kristne i Jerusalem

Til slutt noen ord om Jesu etterfølgere i det landet der Jesus levde. Sist søndag ble gudstjenesten i den ortodokse kirken i Getsemane avbrutt av rabiate israelske settlere. I kirken, som er bygd over det som skal være Marias grav, var man i ferd med å stille i stand til påskefeiringen, da et par prestere ble angrepet. Den ortodokse patriarken, Theophilos III, har sendt ut en sterk appell til det internasjonale samfunnet om støtte. Han kaller angrepet et terrorangrep mot de kristne, og sier at det føyer seg inn i rekken av mange angrep på kristne og på helligdommer i Jerusalem. For ikke så lenge siden ble en kirkegård på Oljeberget skjendet. Kristne bygg er også blitt tagget med ukvemsord. Kirkelederne i Jerusalem har det siste året kommet med flere uttalelser hvor de roper et varsko om at det kristne nærværet i Jerusalem er i ferd med å forsvinne. De ber innstendig om vår støtte.

Situasjonen for de palestinske kristne i de historiske kirkene er prekær. Også de messianske jødene har det svært vanskelig. Disse to gruppene har det til felles at de opplever å bli behandlet som annenrangs borgere. Ekstreme jødiske grupper er villige til å ty til vold for å gjøre Jerusalem til en by som er eksklusiv for jøder. Andre, særlig kristne og muslimer, skviset ut av byen. Levekårene og den politiske situasjonen er nå så uholdbar at mange velger å flytte. Riktignok lover israelske myndigheter å straffeforfølge angriperne, men i realiteten aksepteres oppførsel som fremmer oppfatninger om at Jerusalem er en jødisk by.

Dette er særlig alvorlig for de kristne som i utgangspunktet bare utgjør en veldig liten gruppe. På få år har antallet palestinske kristne i Jerusalem sunket drastisk, i Gamlebyen er det nå det bare om lag 2000 igjen. Fortsetter denne utviklingen kan disse Jesu etterfølgere forsvinne helt fra byen hvor det har vært et kirkelig nærvær i 2000 år.

Vi har et ansvar, sammen med andre kirker, å sikre et kristent nærvær i Jerusalem. Vi må protestere på

forskjellsbehandling og diskriminering som skyver dem ut av byen. Mange jøder reagerer på utviklingen i Israel, vi har sett hundretusener demonstrere mot den nye regjeringens politikk. Israel ødelegger seg selv om landet utvikles til et rasistisk samfunn hvor forskjellsbehandlingen lovfestes og borgerne splittes i adskilte fellesskap.

Ansvar

Jeg har tidligere nevnt komfortsonen. Å bevege seg inn i Israel-Palestina-debatten er både ubehagelig og vanskelig – også i vår sammenheng i Norges Kristne Råd. Men vi kan ikke lukke ørene for ropet om støtte som nå kommer fra våre trossøsken i Jerusalem. Jeg nekter å oppgi håpet om at også i denne byen skal mennesker med ulik bakgrunn og forskjellig tro, få leve i et inkluderende fellesskap hvor alles menneskeverd og rettigheter ivaretas på lik linje. En fjern drøm kanskje – men sammen har vi ansvar for å ikke gi slipp på den.

Kirken har den sterkeste motkraften mot urett: kjærligheten, Guds kjærlighet til oss alle og nestekjærligheten til hverandre. Holder vi oss fast i dette er vi Jesu sanne etterfølgere.

Kirken har den sterkeste motkraften mot urett: Kjærligheten, Guds kjærlighet til oss alle og nestekjærligheten til hverandre.

Kirkene sammen – muligheter og utfordringer

Pastor i Den evangelisk lutherske frikirke Per Eriksen utfordret papirtigere, jetsettere og smultringer under generalforsamlingen i Norges Kristne Råd.

Det er 30 år siden Norges Kristne Råd så dagens lys. Det begynte som en usedvanlig trang fødsel, men har vokst seg til å bli en ganske oppegående voksen person.

Men det er et forandret landskapet Norges Kristne Råd - alle kristne i Norge - beveger seg i. Sekulariseringen har omformet samfunnet på mange områder gjennom de siste tretti årene, og utviklingen fortsetter. Kristendommen blir mer marginalisert. Færre tror på Gud. Færre opplever kirken som relevant.

De siste dagene har tall for fjoråret blitt offentliggjort om gudstjenestedeltakelse og kirkelige handlinger i Den norske kirke. Selv i etterkant av pandemiens lammelser er tallene nedslående lesning. For første gang har f. eks. andelen unge som konfirmerer seg i kirken falt til under 50 %. Og antall gudstjenestedeltakere har falt med over en million siden før pandemien. Men dette gjelder langt fra bare Den norske kirke. Samtiden hadde før jul et temanummer med tittelen: Er løpet kjørt for kristendommen? Her skriver Lars Gule om hvordan troen er i tilbakegang. I 1985 svarte 21 % av befolkningen at de ikke trodde på Gud. I 2017 var tallet 46 %. Gule skriver spesielt om situasjonen i Oslo, der 43,3 % er medlemmer i Den norske kirke, 20 % er medlemmer i andre tros- eller livssynssamfunn, mens hele 33 % opplyser at de ikke er med i noe.

Det er viktig at vi snakker sant om dette. Det skjer! Og det skjer i de fleste kirker som utgjør Norges kristne råd. Vi ser det i bedehusenes død, vi ser det i andelen kirkemedlemmer, vi ser det i antallet gudstjenestedeltakere i ulike kirker, vi ser det i alderssammensetningen i forsamlingene. Dette er den nasjonale virkeligheten. Dette er den lokale virkeligheten. Vi trenger hverandre mer enn noen gang. Bare sammen kan kirkene møte

denne utfordringen.

Sekulariseringen – eller frafallet av tro – er en utfordring – eller et kall – til alle som er sammen her. Det er et kall til fellesskap. For det er forstemmende å se hvor mye energi som brukes til å markere avstand til hverandre når verden trenger evangeliet. Og hvor mye tid som brukes på perifere etiske spørsmål i Bibelen, når verden bokstavelig brenner av bomber og klimaendringer.

Vi er søsken – sammen skal vi slåss! Noen husker denne populære sangen fra en del år tilbake. Det kan virke som om noen tok dette som en oppfordring til å slåss internt med hverandre. Men vår oppgave er å holde den gode samtalen levende. Det er vår oppfordring. Vi står i dette sammen! Vis respekt! Husk at den andre også har edle motiver. Fienden sitter ikke i dette rommet!

Norges Kristne <råds suksess like fra starten handlet om en radikal vilje til inkludering. På tvers av uenighet. Fordi vi er søsken. Samtidig har jeg sett at det hele tiden har vært tre fristelser som følger det økumeniske arbeidet. Jeg har kalt dem papirtigere, jetsetteren og smultringen. Det siste først.

I Fredrikstad har vi den gleden å møtes i Domkirken sammen som kirker 1. nyttårsdag hvert år. Jesu navnedag. Her kan vi minne hverandre om vårt felles sentrum og vår store kjærlighet: Jesus. Der begynner alt. Der forankres alt. Det er en fare i det økumeniske arbeidet at man snakker om alt annet. Da blir det som en smultring, der sentrum er tomt. Min utfordring til fellesskapet – som til den enkelte – er å være forankret i troen på Jesus.

For da tåler vi uenigheten. Da ser vi at det som

binder oss sammen er uendelig mye mer enn det som skiller oss.

Jeg er en helt vanlig pastor i en mellomstor menighet i en mellomstor norsk by. For meg er slagordet «Kirkene sammen» ikke et teoretisk utsagn. For lokalt ser vi nødvendigheten av å være sammen i et fellesskap som menigheter. Vi har ikke råd til å se på hverandre som konkurrenter. Vi trenger hverandre som medspillere. Dette er mitt grunnleggende perspektiv. Mitt andre perspektiv er at jeg hadde jeg gleden – om man vil kalle det det – å bruke det aller meste av min disponible fritid et par-tre måneder i høst til å forsøke å dykke ned i historien til Norges Kristne Råd. Gjennom dette arbeidet har jeg fått reflektert over både det jeg opplever som farene og fristelsene i det økumeniske arbeidet, og mulighetene som åpner opp for noe vakkert og viktig.

1. Fra starten var det en frykt blant mange at NKR ville være lite mer enn en papirtiger. Halvor Nordhaug var den første som knyttet begrepet til NKR, og hans bekymring handlet om at man etablerte et råd uten noen form for finansiering som sto i noenlunde forhold til oppgavene. Man hadde ikke en gang finansiering til en hel stilling. Ikke rart mange var dypt skeptiske til Norges Kristne Råd i starten. Ikke fordi de ikke ønsket et felleskirkelig arbeid, men fordi engasjementet syntes så lite blant kirkesamfunnene. Et talende eksempel er at Ingrid Vad Nilsen den siste uka måtte ringe rundt til de kirkene som var med for å få dem til å stille representanter til det første ordinære årsmøtet. Det var nok også grunnen til den gjennomført negative vinklingen Vårt Land hadde til nyetableringen. Hvert eneste oppslag, og de var få og de var små, var vinklet negativt. Uttrykket papirtiger ble brukt flere ganger den første tiden om rådet. En papirtiger kan se farlig og slagkraftig ut, men den har ingen makt. Vi kan utvide metaforen til å si at den kan produsere mye papir, men det skjer lite. Jeg ser en fare i det økumeniske arbeidet at om det ikke er en klassisk papirtiger, kan det bli en papirproduserende tiger. Jeg er selv en papirprodusent som har skrevet mye – kanskje altfor mye – i mitt liv. Jeg ser det skrevne ord som viktig. Og Norges Kristne Råd har en skriftserie som tar opp en rekke viktige aspekter som angår det økumeniske fellesskapet. Men fristelsen er at man forveksler det å gjøre

noe med det å skrive om det. Faren er at det skrives mange fine ord og lange artikler om felleskirkelig arbeid, men de sirkulerer bare blant en liten gruppe spesielt interesserte. Det skjer egentlig fint lite i praksis. Og det sildrer sjelden ned til lokalplanet.

Fortsett å skrive, men spør hvorfor vi skriver, hvem vi skriver for og hvilke resultater vi ønsker å oppnå ved det vi skriver. Gjør «kirkene sammen» synlig for folk i Grimstad, eller i Bodø, eller kanskje til og med i Sarpsborg.

2. I en stadig mer sekularisert verden trenger vi mer enn noen gang å kunne stå sammen i forhold til myndigheter og storsamfunn.

Vi trenger et økumenisk organ som representerer helheten overfor myndighetene. Det er interessant at da Norges Frikirkeråd og Norges Kristne Råd fusjonerte, hadde de en noe ulik grunnforståelse av hovedhensikten av sin organisasjon. Frikirkerådet var primært en interesseorganisasjon overfor myndighetene. Man trengte et organ som arbeidet for medlemskirkenes rettigheter. Norge Kristne Råd hadde en mer dialogfokuset målsetting, som en plattform for teologiske samtaler og indirekkelig tilnærming, nasjonalt og internasjonalt. Ved fusjonen ble disse elementene smeltet sammen.

Dag Nygård, som har spilt en viktig rolle i NKR, uttalte ved oppstarten at han hadde lite tro på dette rådet. Han hadde det tydelige inntrykket at mye økumenisk arbeid handlet om et relativt begrenset jetset-miljø. Og dette er en åpenbar fare. At det blir mye aktivitet blant likesinnede på et høyt nivå, utenlands og innenlands. Det er klart det er stas å delta på konferanser, treffe viktige personer, kaste glans over arrangementer, besøke kirkeledere fra andre land, ta selfies med ministre osv. Og noe av dette er både nyttig og nødvendig. Men faren er at det blir en livsstil som trekker en vekk fra det egentlige arbeidet.

Samfunnsaktører, politikere, kirkeledere og internasjonale kontakter er viktige. Men reduser det til det som er nødvendig når det gjelder jetset-nivået. Søk nedover og utover. Skap økumenikk!

3. Etter min mening er Jubileum 2000 den største suksessen i NKR's første tretti år. Her var nettopp Jesus i sentrum for feiringen. Jeg spurte Svein Helge Rødahl som var prosjektleder, hvorfor dette slo så godt an. Han sa at de talte hjertespråket til de ulike kristne forsamlingene når de kom omkring.

Her klarte man å trekke økumenikken ned i lokalsamfunnene, og verken papirtigeren, jetsetteren eller smultringen fikk særlig plass.

Skal økumenikken bre om seg, så brer den seg fra sentrum. Hvis ikke vil den bare gå i ring blant spesielt interesserte. Men ut fra sentrum kan man ta del i de viktige utfordringene som vi står overfor; miljøet, klimaet, flyktningene, freden. Viktige spørsmål som vi alle kan engasjere oss i, og setter pris på en felles plattform som kan gjøre stemmen vår tydelig. Men da må man også vite hvilke spørsmål som man rett og slett må overlate til det enkelte kirkesamfunn å uttale seg om. Jeg ser to hovedutfordringer for økumenikken framover.

a) Hvordan engasjere yngre generasjoner til økumenikk?

Og her er et paradoks: Tilsynelatende er unge mennesker mer økumeniske enn noen gang. De er lite opptatt av tradisjonell dogmatikk, de er likegyldige til hvilken merkelapp en menighet har, de er der det oppleves godt og riktig å være. For den økumeniske bevegelse er dette både en mulighet og en utfordring. Muligheten er at man har mindre sperrer overfor hverandre. Utfordringen er at det er vanskelig å faktisk arbeide økumenisk der det er liten lærebevissthet.

Hvordan gjør vi økumenikk meningsfull for en generasjon der erfaringer oppleves viktigere enn læresetninger? Her tror jeg kanskje pinsebevegelsen kan gi viktige innspill.

b) En annen økumenisk utfordring er at de største skillelinjer – slik folk flest oppfatter dem – ikke går mellom ulike konfesjoner, men de går rett gjennom konfesjonene. Derfor kan menigheter – og enkeltpersoner – stå hverandre nærmere på tvers av konfesjonene, enn i eget kirkesamfunn. Går det an å tenke at den økumeniske bevegelsen – eller NKR spesielt – kan være en plattform hvor ulike teologiske posisjoner møtes for å lytte og lære. For noen vil dette kanskje være mindre krevende enn om denne samtalen foregår internt i et kirkesamfunn. Dette utfordrer til fornyet blikk på hva økumenikk er i dag.

Hva skal NKRs rolle være framover? Hvordan nå nedover både geografisk og aldersmessig? Hvordan være et virkekraftig talerør for den

kristne kirken i Norge, med spesiell tanke på de minste, i en tid hvor kristendommen stadig mer vil bli en av mange ulike livssynsaktører? Og hvordan skape en felleskirkelig bevissthet i en tid hvor flere kirkesamfunn knaker i sammenføyningene av teologiske spenninger?

I dette er jeg i alle fall sikker på at jetsettet, papirtigeren og smultringen må skrotes. Og at alt må starte i vår felles kjærlighet; Jesus.

Festtale ved 30-årsjubileet til Norges Kristne Råd: Er kristen enhet mulig i dag?

Hvordan være kirke på en sann og troverdig måte? Dette reflekterte biskop emeritus, Per Arne Dahl, over i festtalen under jubileumsmiddagen.

Kjernen i “kirke på nye måter” er dette: Å hjelpe menighetene til å gjenoppdage sin sentrale funksjon i arbeidet med å utbre Guds rike i verden.

Takk, for introduksjon og velkomst. Det er i alle fall bedre å være Biskop emeritus enn biskop tinnitus. Dessuten kan biskop em også leses som biskop, «etter hvert moden». Og jeg trøster meg med at god venn og åndelig veileder, Hamar-bispen Georg Hille, som nå nærmer seg 100 og som ofte har hørt de siste tiårene at han i grunnen aldri har prekt så godt som etter at han gikk av som 70, har pleid å replisere: «Da jeg gikk av som biskop bestemte jeg meg kun for å si det jeg selv forsto, og da ble alt så mye enklere».

Ærede forsamling:

Jeg skal love å holde meg til et gammelt kinesisk ordtak som lyder slik: «Velsignet være den som holder korte taler. Han skal vi be en annen gang!»

Gratulerer, venner i Norges kristne råd med tredve fylte år og deres verdifulle og dedikerte bidrag til den økumeniske fønvinden som nå blåser over landet. Og gratulerer, gode venner på Lia gård, som fortjent og av nåde er blitt tildelt årets økumenikkpris. Moro, Ingeborg, Sigmund, Ingar, Marieike og alle dere andre.

Jeg har et drøyt kvarter til denne festtalen, og må derfor umiddelbart stille et viktig spørsmål i en krevende verden og en krevende kirkevirkelighet med mange slags meningsbrytninger: Er kristen enhet mulig i dag?

Vi nærmer oss påske, og Jesus nærmet seg sin lidelse og død. Det røyner på, og han ber for seg selv. Deretter ber han for sine disipler, ja for oss:

“Jeg blir ikke lenger i verden, men de er i verden,

og jeg går til deg. Hellige Far, bevar dem i ditt navn,

det navnet du har gitt meg, så de kan være ett, slik som vi er ett”

Johannes 17, 11

Det er mange som spør: Er det fortsatt mulig med kristen enhet? Vi mener forskjellig, er forskjellige og har en ulik historie. Er det fortsatt mulig å realisere Jesu ord og bønn om at vi alle skal være ett, slik Faderen og Sønnen er ett?

Enhet krever ikke enighet, men er likevel en krevende målsetting når det bryter på dypt vann. Motsetninger skal ikke tilsløres hvis vi ønsker en kirke preget av ærlighet og kjærlighet, og det er selvsagt ikke likegyldig hva vi mener og holder for sant. Men enhet krever ikke enighet. Vi er en del av en stor, verdensvid kirke som ikke er vår kirke, men Jesu Kristi kirke på jord. Et nådens fellesskap der motsetninger verken skal feies under teppet eller tolkes som fiendtlighet, men snarere betraktes med stolthet som et Gudskapt, kompletterende og fargerikt fellesskap. Like befriende kan vi forholde oss til enhetens nødvendige, betryggende og solide såle, kanskje også som en inspirasjon til å kunne anerkjenne hverandres dåp i Den treenige Guds navn, den Gud som er en og samtidig tre.

I de fleste kirker i vårt land henger det et kirkeskip ned fra taket som en påminnelse om nettopp dette. Et skip som er stort nok for alle som ønsker å være med. Kirkeskipets kurs er ikke avhengig av enkeltmenneskers dømmekraft og riktige meninger, men av skipperen, Gud, styrmannen, Jesus Kristus, og ansvarlig for seilføring og kjø, Den hellige ånd. Og i de forsamlinger og bedehus som ikke har et kirkeskip i taket har vi i alle fall lært å syng: «Velsigna band som bind, Guds folk i saman her».

Er vi oss bevisste på dette, at vi er menneskap og passasjerer om bord, kan vi løftes opp fra vår individuelle frykt, uvisshet og famling. Ja, erfare hva det vil si å være om bord i et kirkeskip som har tålt mange slags stormer før i historien. Vi tilhører en kirke på jord som Ronald Fangen kalte “jordens største under”, der Jesus kan beskrives med mange bilder. Han kan være styrmann, men også vingårdsarbeideren som er opptatt av å samle og stelle med vingården sin. Som om Han sier til oss: “Sprikende staur kan også bli til levende vinstokker. Jeg ber om at dere alle må bli ett i meg”.

Ikke tilfeldig at også Paulus skriver mye om å være i Kristus Jesus. Vi møter Ham i ord og sakrament og blir ett med ham. Det er Jesus som forener oss, ikke våre meninger. Det er ikke vi som er veivisere, men Han som er veien uten å være i veien. Ja, som er “veien, sannheten og livet”. Det er ikke vår klarhet som er avgjørende

for å hjelpe mennesker å se, men Jesus Kristus som er verdens lys og som gang på gang viste at han kunne åpne blindes øyne, slik Dag Hammarskjöld, FN's mangeårige generalsekretær sa før han døde i flyulykke i Afrika i 1961: «Gud dør ikke den dagen vi ikke lenger tror på en personlig Guddom. Men vi dør den dagen livet vårt ikke lenger gjennomlyses for oss av glansen fra det under som atter og atter skjenkes oss fra kilder utenfor oss selv: Jesus Kristus.»

Kristendom er ikke først og fremst en tro for de skråsikre individualister, men for de som vil være en del av et fellesskap, om bord i et kirkeskip der Jesus er styrmann og garanterer for kurs og fremdrift.

Om vi har vanskelig for å se vår synd eller vite hva som er rett og galt, har vi i gudstjenesten en felles syndsbejennelse. Om vi ikke makter å synge lovsanger fordi livet er for vanskelig eller har vært for tungt, har vi i Kirkeskipet et Gloria som lovpriser Gud og et Sanctus som hengir seg til en som er mye større enn oss. Om vi ikke vet hva vi mener om ulike etiske spørsmål og trosspørsmål, har vi felles trosbejennelser i kirken der vi både sier «Jeg tror» og «Vi tror». Om vi ikke vet om det nytter å be og kjenner oss motløse fordi Gud svikter, har vi et «Vår Far» å henge oss til. Vi står ikke alene overfor Gud, men sammen i det vi forstår og det vi ikke forstår, slik Georg Hille gav meg andaktsordet til trøstegudstjeneste etter fredag 22.juli 2011, 5. Mosebok 29,29: «Det som er skjult, hører Herren vår Gud til, men det som er åpenbart tilhører oss og våre barn til evig tid.» Mye er skjult, men det avgjørende i Gud har Kristus åpenbart så klart at Hammarskjöld ba bønne: «La navnet ditt helliges, ikke mitt. La riket ditt komme, ikke mitt. La viljen din skje på jorden, ikke min.

Det er befriende at enhet ikke krever enighet om alle slags meninger, men at vi orienterer våre liv ut ifra kirkeskipets styrmann, Jesus Kristus. «Det er i ham vi lever, beveger oss og er til», sa Paulus i sin mest berømte tale i Athen. Og Johannes føyde til i sitt første brev: «På dette kjenner dere Guds Ånd: Hver ånd som bekjenner at Jesus Kristus er kommet i kjøtt og blod er av Gud». Det er Ham, Jesus Kristus som ber til Gud for oss at vi bevares og er ett.

Utgangspunktet for kristen enhet er altså ikke

enighet, men Treenighetens mysterium; enheten mellom Faderen, Sønnen og Den hellige ånd. Kristen enhet handler om noe mer enn at vi motvillig tåler hverandre. Det handler om å elske hverandre slik Jesus har elsket oss. Det handler om å ikke tolke forskjellighet som fiendtlighet. Det handler om å vise hverandre gjensidig respekt; ja å elske vår nestes kirke som vår egen. Så radikale er Jesu ord.

I de siste års meningsutvekslinger har noen og enhver av oss såret og skuffet hverandre. Dermed har vi bidratt til at det har vokst opp en krattskog rundt Kristi kors og den åpnede graven som har redusert sikten til det helt avgjørende og sentrale orienterings-punkt, Jesus Kristus og ham alene. Nå er det tid for å bekjenne troen på at det som skjedde på Kristi kors og i den åpnede grav er langt mer avgjørende enn det vi ofte holder på med av sinte diskusjoner rundt omkring. Dypest sett er ikke kirken vår, men Jesu Kristi kirke.

Når det røyner på som mest for Jesus Kristus tenkte han på oss og satte oss på sin bønneliste: «Hellige Far, bevar dem, så de kan være ett, slik som vi er ett.» Ja, det er tid for å vekte Paulus sine ord om å «sette alt inn på å bevare Åndens enhet i den fred som binder sammen» så vi kan bevare motet om bord i det kirkeskipet som er stort nok for oss alle.

På alle perronger til undergrunnsbanen i London står skiltet: «Mind the gap!» Pass dere for skille og skremmende avstand! Over alle inngangsdører i kirker, forsamlingshus og bedehus bør det stå: «Mind the grace!» «Min nåde er nok for deg, og kraften fullendes i skrøpeligheit». Derfor var jeg særlig takknemlig for mottoet til Domkirken i Tønsberg: «Sammen vil vi gjøre Kristus kjent, trodd, tilbedt og etterfulgt». Det er tid for praksis og etterfølgelse. Det er tid for å be og velsigne mennesker. Det er tid for å salve og be for syke. Tid for å ta imot skriftemål og gi absolusjon. Det er tid for pinse blant alle Herrens venner.

Himmelfalne nordmenn

Det er ingen uoverensstemmelse mellom å ha en sterk kristen tro og samtidig være et rasjonelt menneske i det moderne Norge. Men jeg strever med å finne uttrykksformer for min tro som passer inn i det norske språk og hverdagsliu.

Gudstro var en stor og helt naturlig del av min oppvekst i Etiopia.

Er du afrikaner og kristen i Norge, befinner du deg plutselig i en situasjon å la denne:

«Takk Gud for at vi er så velsignet!» lyder ditt innspill i en samtale rundt bordet i et middags-selskap – samtalen handler om hvor heldige vi er som har det som vi har det her vi sitter, i et land som Norge.

«Måtte Gud velsigne hver enkelt av oss,» legger du til når du først har ånden. Før du aner ordet av det, bader du i himmelfalne blikk. Blikk som etter hvert blunkes over i flakking, og det så fort at du formelig aner blafring i stearinlysene.

Etter hvert kommer det kanskje noen kremt, og noen «he, he, he», og du innser at du har dratt i festbremsen. Du har nemlig uttrykket deg på en måte som rokker ved dekadansen i det opphøyde og vedtatte livssynsøytrale språket. Du har vært kristen middagsgjest, ikke bare middagsgjest.

Det er snarere regelen enn unntaket at den pinlige stillheten oppstår når jeg uttrykker meg religiøst, og det er for meg en helt hverdagslig ting å gjøre.

Liussynslukket samfunn

Gudstro var en stor og helt naturlig del av min oppvekst i Etiopia, slik det er for en omfattende andel mennesker i verden. Mer enn 80 prosent av verdens befolkning har en form for gudstro. De har et religiøst liv som samtidig rommer rasjonalitet, kunnskap og modernitet – noe som går strykende godt overens. Gudstro var også helt naturlig integrert i hverdagspråket. I Etiopia hilser vi hverandre med «en takk til Gud.»

Da jeg kom til Norge for snart 20 år siden, tenkte jeg at dette er et samfunn med stort rom og åpenhet for alt – det var en stor glede. Også i dag er partiprogrammene pyntet med begrep som «livssynsåpent samfunn».

Etter hvert ble jeg mer og mer klar over at døren er lav og porten smal når det kommer til å ta livssynet med ut i det offentlige rom.

På steder der mange med innvandrerbakgrunn bor, er gudstro fremdeles naturlig innbakt i språket. Mange lever med og forholder seg til det arabisk uttrykket «innshalla» som betyr «om Gud vil». Det er også en helt naturlig ting for meg å si «om Gud vil».

Slik er det ikke for den gjengse folkekirkenordmann, og det er kanskje ikke rart i et samfunn som er åpent for livssyn så lenge man holder troen sin for seg selv.

Er det etter hvert bare innvandrere som bærer troen ut i dagen i dag? Som kanskje blir de som viser barn og barnebarn av Ola og Kari-Nordmann hvordan man lever med sin kristne overbevisning? Og da vil jeg legge trykk på lever med. En levende tro blir med ut kirkeporten etter gudstjenesten og ut i hverdagen. Jeg får inntrykk av at «storsamfunnet» håper man tar hensyn og lar alt sånt ligge igjen på kirkebenken – så man ikke skaper pinlige situasjoner for folk utenfor.

Fra dødsstraff til pinlig stillhet

Et annet eksempel som rystet meg litt, var en kollegas bekjennelser på morgenmøtet i Norges Kristne Råd. Hun fortalte at hun hver dag får mail fra Bibelselskapet med dagens bibelord. Samme morgen hadde hun åpnet den på toget for å lese, men før hun åpnet det snudde hun dataskjermen bort så ikke sidepersonen skulle se at hun leste Bibelen – ja, hun syntes det var flaut, skriftet hun.

Rare greier. Mange som konverterer til kristendommen blir forfulgt i sitt hjemland, hvor de risikerer dødsstraff. Så kommer de til Norge hvor folk frykter pinlig stillhet og fnys fra ukjente folk på offentlig transport!

Festlige bekjennelser

Det er et unntak der gudstro finner et åpent og inkluderende publikum. Nemlig på fester etter godt med øl. Da fordamper skammen, opp med hjertedøren – å hoi! Det begynner med litt hvisking på øret mitt; «jeg er jo kristen jeg også». Så øker stemmen for hvert tømte glass – og flere slutter seg til – her er man åpne og inkluderende.

Plutselig tør kristne si noe til eget trosforsvar når en og annen sinnaateist tar til motmæle. Jeg har til og med opplevd at festen munner ut i allsang av salmer – alle stemmer ublygt med på alt fra «Han er min sang og min glede» til «Jesus spør om du er tøff nok, til å vise hvem du hører til» – låter som har satt seg fra søndagsskole og kirkekor.

Dagen derpå har troen krøpet tilbake i det forsøksvis fortrenge hjørnet av bevisstheten – man er atter blitt oppgående og rasjonell, tenker man, og forsøker å få gårldagens salmestrofer ut av hjernen. Bare håper – kanskje ber – om at det ikke må bli et tema.

Og det er flust med slike eksempler å hente.

Eksempler som alle sier det samme; at mange er flau for å snakke om dette.

Når blir Norge "helt Hamar"?

Det er kanskje ikke så rart mange føler de bør skamme seg over å tro, når denne livsløgnen om et verdinøytralt samfunn har slått rot i storsamfunnet. I Hamar kommune har dette slått ut i full blomst. På byens frivillighetsfestival bestemte de seg nettopp for å ikke tillate organisasjoner med religiøse budskap å delta.

Det er veldig urovekkende at man i et samfunn som skal være livssynsåpent og inkluderende velger å markere seg med et forbud for religiøse organisasjoner. Det er farlig å begynne å seg-

regere hvem som skal med og ikke.

Dette gjør meg urolig for mine barn. De kommer i en skvis mellom troen sin og troen i hjemmet, og et samfunn som forbinder religion med noe gammeldags, irrasjonelt eller irrelevant.

Jeg husker da minstemann begynte i barnehagen og ble lært, som nå har blitt opphøyd og vedtatt: At vi feirer jul fordi sola snur. Min sønn utbrøt en frimodig, rungende protest og sa som så er – at vi feirer jul fordi Jesus ble født.

Førskolelæreren hadde ikke annet valg enn å ikke si så mye til det, men det har blitt mer motstand oppover skoleårene – nå hadde han kanskje ikke turt å si høyt hva han tror julen handler om, i frykt for at skolekameratene skal le.

Er dette noe som hører hjemme i et såkalt «livssynsåpent samfunn»?

AV Lemma Desta, Rådgiver for migrasjon og flerkulturelt arbeid i Norges Kristne Råd

(Teksten ble først publisert som lørdagskronikken i VG. Deretter Dagen. Skapte mye debatt.)

En grønn tråd gjennom Bibelen

Det er bemerkelsesverdig hvor jordnær Bibelen ofte er.

Huordan vi behandler dyr sier noe om oss som mennesker.

Av Erling Rantrud, prest i DELK-Sandefjord og Horten, gartner og kunstner.

Det går en grønn tråd gjennom Bibelen. Liv og vekst nærmest presser seg fram gjennom hele det bibelske narrative. På første og siste blad i boken får vi presentert et tre. Vi leser om Livets tre som sto midt i Edens hage og som skal stå midt i det nye Jerusalem på en nyskapt jord, den gangen jord og himmel møtes atter en gang. Treet gav menneskene liv, og det skal gi menneskene liv igjen.

Jordnær Bibelen Det er bemerkelsesverdig hvor jordnær Bibelen ofte er. Jovisst møter vi bønn og mirakler, under og frelse, syner og ånd, men vi møter også hav og land, dyr og planter, trær og frukt, vann og ørken og virkelige mennesker i en virkelig virkelighet.

Mennesket på jorden

Og Herren Gud tok mennesket og satte det i hagen, på hans jord, for å dyrke og passe den. Men aller først skapte Gud det grønne som gror og dyrene som bor der. Det er disse vi er satt til å passe på. Og det kan se ut til at om menneskene samarbeider om å dyrke og passe hagen, vil det føre til at vi passer på hverandre i samme stund. For menneskene er tettere sammenvevd med skaperverket enn vi tenker på til vanlig. Det er tross alt det grønne på jorden som gir oss liv, og dermed livsgrunnlag for våre medmennesker. Gjennom å ta vare på skaperverket og våre medskapninger, gjør vi godt mot våre medmennesker. Jesus selv pekte på en naturlov som ikke er fysikk, men like fullt en lov: Mennesket samarbeider best og oppnår mest når vi elsker Gud og elsker våre medmennesker. Og det grønne som Gud hadde planlagt for oss, blir goldt landskap og ørken under en brennende sol.

Grådigheten

Regnestykket er egentlig ikke så vanskelig. Jordens ressurser er tilgjengelige for oss. Gud har gitt oss både trær å høste, mark å dyrke, fisk i havet og mineraler i jorden. Alt dette kan vi bruke i vårt felles prosjekt om å dyrke og passe hagen. Gud er en Gud som gir. Men om vi høster uten å plante, fisker uten å tenke, spiser uten å være takknemlige, da ender vi opp med å ta for mye. Gud er en Gud som gir, og mennesket skal få, men mennesket tar for mye. For det var grådighet som førte til at Adam og Eva spiste av den frukten de ikke skulle. De ville selv velge hva som var godt og hva som ondt. De ble ansvarlige

for et brudd med Gud. Det rammet ikke bare dem, men alt det skapte ble rammet av Fallet.

Grådigheten fører til at vi ikke stoler på at vi har nok ressurser. Den fører til at vi selv vil velge hvor mye vi trenger. Og da graver vi for dypt. Vi fisker opp. Vi hugger bort. Bruker vi opp, blir det tomt. Tar vi for mye, blir det for lite til noen andre. Forurensing og klimautslipp ødelegger og herjer med balansen. Og det grønne som Gud hadde planlagt for oss, blir goldt landskap og ørken under en brennende sol.

Skaperverkets egenverdi

Mennesket måler både naturens og skapningers verdi i penger. Ser vi en ressurs bruker vi evnene våre utrolig kreativt til å finne ut hvordan vi kan høste mest mulig og bytte den inn i tall på en bankkonto. Men Gud måler ikke skaperverkets verdi i penger. Han har gitt det en egenverdi. Skaperverkets verdi er gitt av Gud i kraft av det er Guds eiendom og vilje at det skal være slik. Gud vil at humler skal fly og biller krype. Gud vil at klart, kaldt vann skal renne fritt i bekker og ikke i rør. Gud vil at beveren skal bygge og hvalen skal få synge. Gud måler ikke verdi i penger, den er målt i den glede han finner i å se at hans verk gror og utfolder seg.

Å plage med pinne

Jeg husker en hendelse fra jeg var omkring 13 år. Jeg var i et annet land med familien min. Hvor det var spiller ikke så stor rolle. Men vi var ved en sjø, og det rant en bekk ut i sjøen. Som for mange andre barn var jeg tiltrukket av bekkens og lekte der mens jeg studerte småfiskene som pilte frem og tilbake. Og selv om jeg ikke satte ord på det da, så gledet jeg meg over det vakre Gud har skapt. Da så jeg en stor, tøff krabbe komme krypende frem mellom steinene. Jeg ble begeistret og ropte på min far og pekte. Men til min forundring ble han sint og ba meg være stille. Jeg løp bort for å spørre hva jeg hadde gjort galt. Men det tok ikke lang tid før jeg skjønnte det. I det samme var det en gjeng med lokale barn, noen litt yngre og noen litt eldre enn meg, fra en annen kultur som løp bort til krabben. De ropte og lo. Stakk den med pinner. Rev av et og et bein. Kastet klørne langt bort, før de ble lei og lot den ligge.

Menneskets verdi

Ordspråkene 12,10 sier: «Den rettferdige har omsorg for sin buskap, de urettferdige er uten hjertelag.»

Hvordan vi behandler dyr sier noe om oss som mennesker. Det finnes de som tenker at når det ikke finnes økonomisk gevinst, finnes det ingen verdi. Men Gud har gitt skaperverket og alt som lever her en egenverdi.

«Se på fuglene under himmelen! De sår ikke, de høster ikke og samler ikke i hus, men den Far dere har i himmelen, gir dem føde likevel. Er ikke dere mer verdt enn de?» – Matteus 6:26

Mennesker har høy verdi. Høyere verdi enn dyr og planter og trær. Men verdien vår er proporsjonal med alt annet. En tusenlapp har bare verdi så lenge et kronestykke tilregnes sin verdi. Tar vi bort skaperverkets egenverdi har vi ikke lenger noen referanse til menneskers verdi. Men dersom vi derimot setter en høy verdi på alt som lever, løfter vi samtidig menneskeverdet enda høyere. Ved å ta vare på skaperverket, tar vi vare på hverandre.

Overforbruk

I vårt samfunn er et av våre hovedproblemer et voldsomt overforbruk. Svært lite av det vi på fint kaller bærekraftig er det. Vi produserer og høster rett og slett langt mer enn vi behøver. Nordmenn har 5 ganger så mange klesplagg som vi behøver til en hver tid. Samtidig kaster vi dem fem ganger så raskt som vi burde. Det betyr at vår grådighet gir oss 25 ganger flere klær enn vi behøver. Og vi vet at tekstilindustrien står for omkring 20 prosent av verdens klimagassutslipp, beslaglegger svære arealer hvor man heller kunne dyrket mat og forgifter elver og bekkeløp med farlige kjemikalier. For ikke å snakke om hvor lav lønn arbeidere må få for at klær skal være billige nok i Vesten. Det viser seg, men burde ikke overraske, at naturvern henger nøye sammen med både kampen mot klimaendringer, fattigdom og sykdom.

Vende tilbake

Vi må vende tilbake til å se på naturen med den barnlige gleden barna finner der. De fryder seg over mariehøner på blomster. De gleder seg når de plukker sitt første, modne jordbær. For etter å ha smakt, plukker barnet et til, og gir det til vennen sin så hun også får smake. I det øyeblikket du blir glad i noe, får du også lyst til å ta vare på det. Det er mange ting mennesket trenger omvendelse fra. Vi trenger å vende om til Gud og vi trenger å vende om fra vårt overforbruk. Begge deler er mulig.

Jeg er prest i DELK. Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn. Det er ikke alt med vår kirkes historie vi er stolte av. Mange har møtt en streng Gud i forkynnelsen. Men Gud gir ikke opp sitt med prosjekt med å åpnbare hvem han er for nye generasjoner, og mange har fått åpenbart Guds kjærlige skaperkraft i stedet. Men en ting DELK kan være stolte av, er sin historie med et sunt fokus på og advarsel mot grådighet. «Guds frykt med nøysomhet er en stor vinning» ble det sagt. Og det ble levd ut også. Man dyrket jorden og reparerte klær. Man unnet seg

nok for lite av ting som var godt, og holdt seg litt for langt på siden av samfunnet, men man holdt seg nøkterne og takknemlige. Ideen om bærekraftig produksjon ikke var definert, men var det nok nettopp det mange holdt på med. I dag har pendelen snudd, men det er ikke for sent å vende tilbake til den gamle nøysomhetstanken. Det er ikke så vanskelig å leve litt enklere, litt mer kortreist og samtidig litt mer samfunnsbevisst. Vi kan og bør lære av det gode i vår historie.

En grønn Bibeltråd

Det går en grønn tråd gjennom Bibelen. Livets tre, det som gir oss liv, rammer inn hele historien. Gud sier flere steder at vi ikke skal høste for mye (5. mos 24,19-22). Gud sier til og med at vi skal ta vare på trærne selv i krig (5. mos 20,19). Eselet til Bileam lærer oss at vi ikke skal være ubarmhjertige mot dyrene. Salme 1 sier at vi er som trær plantet ved rennende vann som gir frukt i rett tid når vi hører hans ord. Og midt i historien møter vi et annet slags tre. Jesus viser seg som Selve Livets Tre som gir oss liv gjennom hans død og oppstandelse. Jesus sier han har vann vi kan drikke. Han sier han har brød. Jesus sier: «Jeg er vintreet, dere er greinene. Den som blir i meg og jeg i ham, bærer mye frukt. For uten meg kan dere ingen ting gjøre.» - Johannes 15:5

Dyrke og passe vår egen hage

Hvis vi lærer oss å ta vare på skaperverket slik Gud vil ta vare på oss, vil det fremdeles finnes grønne enger hvor vi kan finne hvile. For selv om vi venter med et levende håp på at Gud skal gjøre allting nytt og gi oss en nyskapt jord, er det nå vi lever. Det er nå vi merker konsekvensene av vårt overforbruk i vær og vind og tørke og fattigdom. Vi kan ikke hindre lidelse, men vi kan lindre. Og vi kan starte med oss selv. Vi kan dyrke og passe vår egen hage. Der ser vi at små ødeleggelser kan få store konsekvenser. Men med små lure grep forvandles hagen til en produktiv oase full av liv. På den måten får vi kunnskap og vilje til å dyrke og passe hele jorden.

Å legge merke til det grønne

Legg merke til alt det grønne og jordnære når du leser Bibelen neste gang. Det er meningen at du skal løfte blikket opp fra siden og kjenne det igjen i det du ser utenfor deg selv. Der ser du korn som spirer på marken. Bekymringsløse fugler under himmelen. Små lam som hviler i grønne enger. Nybakt brød delt ut med varme hender. Gode frukter på gode trær. Den grønne tråden vikler seg gjennom fra begynnelse til slutt, fra Livets tre, til korsets tre, til åndens frukter og frem til en nyskapt himmel og nyskapt jord. For løftet fra han som ble hengt på korsets tre gjelder hele hans skapning. Det venter en gjenopprettelse av alt det skapte.

«... for også det skapte skal bli frigjort fra slaveriet under forgjengeligheten og få den frihet som Guds barn skal eie i herligheten.» Romerne 8:21

